

Välfärdsberättelse för barn och unga 2017–2020 och välfärdsplan för 2021–2024

Lovisa stad och Lappträsk kommun

LAPINJÄRVI

LAPPTRÄSK

Innehåll

1 Inledning.....	3
2 Förändringar i barns och ungas välfärd.....	5
2.1 Beskrivning av välfärd.....	5
2.2 Befolkning.....	5
2.2.1 Materiell levnadsstandard.....	6
2.2.2 Hälsa.....	8
2.2.3 Småbarnspedagogik, skola, lärande och arbete.....	16
2.2.4 En trygg uppväxtmiljö.....	19
2.2.5 Fritid och delaktighet.....	21
2.2.6 Stöd och skydd som samhället erbjuder.....	23
3 Kommunens tjänster för barn, unga och barnfamiljer: förändringar i servicesystemet, servicesystemets funktionalitet och situationen för uppväxtmiljön 2017–2020 i Lovisa och Lapträsk.....	27
3.1 Social- och hälsovård.....	27
3.1.1 Rådgivningsbyråer för mödravård och preventivrådgivning.....	27
3.1.2 Rådgivningsbyrå för barnavård.....	28
3.1.3 Skol- och studerandehälsovård.....	28
3.1.4 Terapitjänster för barn.....	29
3.1.5 Tidigt stöd.....	29
3.1.6 Familjerådgivning.....	29
3.1.7 Barnatillsyningsmannens tjänster.....	30
3.1.8 Socialarbete för barnfamiljer och barnskydd.....	30
3.2 Skola och småbarnspedagogik.....	31
3.3 Elevhälsan i Lovisa stad och Lapträsk kommun.....	36
3.3.1 Elevhälsans verksamhet.....	36
3.3.2 Skolkuratorer och -psykologer.....	36
3.4 Fritids- och ungdomsväsendet.....	37
3.4.1 Fritidstjänsterna.....	37
3.4.2 Ungdomsarbetet i Lovisa.....	39
3.4.3 Ungdomsarbetet i Lapträsk.....	39
3.4.4 Uppsökande ungdomsarbete.....	40
3.5 Kultur.....	41
3.6 Arbetsverkstäder.....	43
3.7 Barnvänlig kommun.....	45
4 Samarbete mellan myndigheter och sammanslutningar som producerar tjänster för barn och unga.....	47
5 Lovisa stads välfärdsplan för barn och unga 2021–2024.....	48
6 Kommentarer om planen och utarbetare av planen.....	48

1 Inledning

Med hjälp av välfärdsplanen för barn och unga styr, leder och utvecklar man i kommunen välfärdsarbetet för barn, unga och familjer. Välfärdsplanen för barn och unga är en lagstadgad plan som varje kommun eller kommuner tillsammans ska uppgöra för att följa upp och främja välfärden för barn och unga samt för att eliminera och förebygga missförhållanden i uppväxtförhållandena.

Om välfärdsplanen för barn och unga föreskrivs i barnskyddslagen (417/2007) och socialvårdslagen (1301/2014). De kommunala myndigheterna har i uppgift att samla information om barns och unga personers uppväxtförhållanden och sociala problem samt förmedla information till övriga myndigheter och beslutsfattare som genom sina åtgärder kan påverka barns uppväxtförhållanden. Skyldigheterna berör alla kommunala myndigheter, och speciellt viktigt är samarbetet mellan myndigheterna när det gäller uppföljning av barns och unga personers välfärd och utveckling av uppväxtförhållandena. Genom uppföljningen av barns och ungas välfärd och den information som producerats påverkar man på den kommunala planeringen av verksamheten och ekonomin. Planen uppgörs en gång per fullmäktigeperiod.

Enligt socialvårdslagen ska man i alla tjänster avsedda för barn, unga och familjer främja en gynnsam fostran och utveckling för barnet. Syftet är att alla de verksamhetsställen där barn och barnfamiljer påträffas i vardagsmiljön också kan stöda föräldrarna i fostran av barnet. Enligt lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) ska välfärdsplanen för barn och unga innefatta en del som behandlar elevhälsa så att de frågor som berör elevhälsa blir beaktade i planeringen av verksamheten och ekonomin.

Lovisa stad och Lapträsk kommun bildar ett samarbetsområde för social- och hälsovårdstjänster. Inom samarbetsområdet tillhandahåller Lovisa stad med undantag av äldreomsorgen de tjänster inom social- och primärhälsovården som Lapträsk behöver. Välfärdsplanen för barn och unga är uppgjord så att den omfattar samarbetsområdet.

Den gemensamma ledningsgruppen för barn, unga, familjer och välfärd har haft ansvaret för uppgörandet av välfärdsplanen för barn och unga.

Lovisa stads och Lapträsk kommuns gemensamma välfärdsplan för barn och unga för 2017–2020 godkändes av stadsfullmäktige i Lovisa stad 17.1.2018 och av kommunfullmäktige i Lapträsk kommun 13.12.2017. Välfärdsplanen för barn och unga har integrerats i hela stadens eller kommunens välfärdsplan, så att åtgärderna och målen i båda planerna skulle vara kongruenta. Planen baserar sig på Lovisa stads och Lapträsk kommuns strategier.

Utfallet av planen ska följas upp och utvärderas minst en gång per fullmäktigeperiod.

Denna välfärdsberättelse för barn och unga är en sammanfattning av de mål och åtgärder som fastställts för 2017–2020 och av hur målen uppnåtts och åtgärderna genomförts. Dokumentet omfattar även välfärdsplanen för barn och unga för 2021–2024.

Målen i välfärdsplanen för barn och unga 2017–2020 har varit gemensamma med välfärdsplanen för hela kommunen:

1. Involvera barn, unga och familjer och att de är aktiva och tillhör gemenskapen
2. Barn, unga och familjer har hälsosamma levnadssätt

3. Vardagen för barn, unga och familjer är trygg och säker
4. Främja utbildningen och sysselsättningen för barn, unga och familjer

Uppföljningen och utvärderingen samt planen har indelats i teman enligt följande:

1. Förändringar i barns och ungas välfärd
2. Servicesystemets funktionalitet och situationen för uppväxtmiljön
3. Uppnåendet av målen i planen för 2017–2020 (matris som bilaga)
4. Plan för 2021–2024 (matris som bilaga)

2 Förändringar i barns och ungas välfärd

2.1 Beskrivning av välfärd

Det sätt att beskriva välfärd som användes i välfärdsplanen för barn och unga baserar sig på utkastet "Lapsen hyvinvoinnin kuvaus vuonna 2011 määriteltyjen lasten hyvinvoinnin kansallisten indikaattoreiden valossa" (Beskrivning av barnets välfärd i ljuset av de nationella indikatorer för barnens välfärd som fastställdes 2011) av barnombudsmannens byrå, Undervisnings- och kulturministeriet och Jyväskylä universitet. Dessutom innefattar beskrivnings sättet tillämpade element från Institutet för hälsa och välfärds elektroniska välfärdsberättelse.

2.2 Befolkning

0–17-år, % av befolkningen

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lovisa	17,9	17,7	17,3	16,9	16,5	16,5
Lapträsk	18	17,8	17,6	17,8	17,9	17,7
Hela landet	19,6	19,5	19,3	19,2	19,0	18,8

Då man betraktar siffrorna för de senaste fem åren har såväl befolkningen i Lovisa som befolkningen i Lapträsk minskat. I Lovisa var befolkningmängden 14 754 personer 31.12.2020 och i Lapträsk 2 622

personer. I antalet personer under 18 år har det också skett minskning i någon grad, och både i Lovisa och i Lappträsk underskrider andelen befolkning under 18 år det nationella medelvärdet.

Levande födda

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lovisa	115	111	112	86	76	100
Lappträsk	23	25	19	25	17	18

I Lovisa har nativiteten minskat flera år i rad, förutom 2020 då det föddes 24 barn fler än året innan. Nativiteten i Lappträsk har varierat i viss grad årligen.

Barnfamiljer, % av familjerna

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lovisa	36,3	36,5	36,4	35,7	35,1	34,5	34,7	34	33,3	32,7
Lappträsk	35,3	35,2	34,7	34,2	33,6	33,9	34,8	34,6	34,7	33,7
Hela landet	40,0	39,7	39,5	39,1	38,9	38,7	38,6	38,5	38,3	38,0
Nyland							42	41,9	41,8	41,6

En barnfamilj är en familj med minst ett barn under 18 år. I såväl Lovisa som Lappträsk har antalet barnfamiljer minskat stadigt under de senaste tio åren, och antalet barnfamiljer underskrider det nationella medelvärdet.

Familjer med bara en förälder, % av barnfamiljerna

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Lovisa	20,1	19,4	18,5	19,1	20,3	20,5	22	22,3	21,7	22,5
Lappträsk	23,3	23,8	23,5	25,1	25,8	25,3	26,8	25,7	27,4	29,3
Hela landet	20,2	20,3	20,4	20,6	20,8	21,1	21,6	22	22,5	22,9
Nyland							23,7	24	24,4	24,6

I Nyland finns det en större andel enföräldersfamiljer än i Finland i medeltal. I Lovisa finns det ungefär lika stor andel enföräldersfamiljer som i hela landet i medeltal. I Lappträsk har däremot andelen enföräldersfamiljer överskridit hela landets medeltal under de senaste tio åren. Andelen familjer med en förälder har klart ökat under de senaste åren och är nu större än i Nyland.

2.2.1 Materiell levnadsstandard

Att familjen har en tillräcklig utkomst är en viktig faktor för barns välfärd. Andelen barn som bor i familjer som har låga inkomster beskriver den risk för fattigdom som är riktad mot barn och unga.

Risk för fattigdom bland barn

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2015	2016	2017	2018	2019
Lovisa	11,6	12,9	10,9	10,6	10,5
Lapträsk	9,3	12,3	9,5	13,7	17,2
Hela landet	11,8	11,7	11,8	12,2	12,4

Indikatorn visar den procentuella andelen personer under 18 år som bor i hushåll med låga inkomster av alla personer under 18 år bosatta i området. Gränsen för låg inkomst är 60 procent av de finländska hushållens disponibla ekvivalenta medianinkomst (enligt den förnyade OECD-skalan) respektive år.

Barnfamiljernas materiella levnadsstandard har under granskningsperioden varit på en högre nivå i Lovisa än i hela landet, både då det gäller risken för fattigdom bland barn och andelen barnfamiljer som långvarigt fått utkomststöd. I Lovisa finns det också en mindre andel trångbodda bostadshushåll med barn än i landet i medeltal. Å andra sidan har en större andel elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa (30 %) än i landet i medeltal (25,4 %) upplevt att familjens ekonomiska situation är måttlig eller dålig. En förklaring till detta kunde vara att flera familjer inte har något ekonomiskt spelrum eller så är det väldigt litet, vilket gör det svårt att göra större anskaffningar.

I Lapträsk har andelen barn som bor i hushåll med låga inkomster ökat och överskred landets medelnivå 2018 och 2019. Andelen barnfamiljer som långvarigt fått utkomststöd var emellertid mindre i Lapträsk än medeltalet i landet också under dessa år. I Lapträsk finns det en större andel trångbodda bostadshushåll med barn än i landet i medeltal och i Nyland.

Coronaviruskrisens konsekvenser yttrar sig inte ännu i de indikatorer som beskriver barns materiella levnadsstandard. Coronaviruskrisens konsekvenser för familjernas ekonomiska situation kan sannolikt skönjas först efter en längre tidsperiod.

Trångbodda bostadshushåll med barn, % av alla bostadshushåll med barn

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2015	2016	2017	2018	2019
Lovisa	30,3	30,2	30,5	28,8	27,7
Lapträsk	37,6	38,6	36,4	33,9	33,5
Hela landet	29,8	29,8	29,8	29,5	29,1
Nyland	31,3	31,3	31,4	31,3	31,1

Bostaden är trångbodd om det i bostaden bor fler personer än en per rum. Köket ingår inte i antalet rum.

18–24-åringar som under året fått grundläggande utkomststöd, % av befolkningen i samma ålder

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

	2015	2016	2017	2018	2019
Lovisa	20,1	18,3	17,7	18,7	16,2
Lapträsk	9,4	11,3	14,7	18,2	14,5
Hela landet	15	14,7	18,2	17	16,2
Nyland	15,5	15,5	19,9	18,4	17,2

Andelen 18–24-åringar av befolkningen i samma ålder som under året fått grundläggande utkomststöd var lika stor i Lovisa som i landet i medeltal, i Lapträsk aningen mindre.

2.2.2 Hälsa

De flesta hälsobeskrivande indikatorer som användes i välfärdsplanen för 2017–2020 kommer från Institutet för hälsa och välfärds enkät Hälsa i skolan. Enkäten genomförs vartannat år. Den senaste skolhälsoenkäten vars resultat finns tillgängliga genomfördes 2019. Den nyaste skolhälsoenkäten genomfördes våren 2021, och dess resultat kommer att finnas till kommunernas förfogande i slutet av året. Skolhälsoenkätens resultat rapporteras enligt den ort där läroanstalten är belägen. På grund av detta finns det inte tillgängliga resultat för Lapträskeleverna i årskurs 8 och 9 eller Lapträskstuderandena på årskurs 1 och 2 i gymnasiet.

Upplevt hälsotillstånd

Enligt 2019 års skolhälsoenkät verkar det finnas en större andel elever i Lovisa än i landet i medeltal som upplever att de har ett medelmåttigt eller dåligt hälsotillstånd. Detta gäller enkätens samtliga åldersgrupper. 13,2 % av eleverna i årskurs 4 och 5 och 25,9 % av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen och 25,0 % av studerandena i årskurs 1 och 2 i gymnasiet upplevde att deras hälsotillstånd var medelmåttigt eller dåligt. Ökningen har varit avsevärd 2017 och 2019. För denna indikator fanns det inte uppgifter att tillgå om eleverna i årskurs 4 och 5 i Lapträsk.

Endast 6,6 % av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa hade nästan dagligen lidit av huvudvärk 2019, vilket underskrider medelvärdet för hela landet (9,3 %). Under tidigare år har motsvarande siffra varit 11 %. Problemen med inneluften i högstadieskolorna har eventuellt bidragit till de högre siffrorna under tidigare år. En märkbart större andel elever i årskurs 4 och 5 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa (17,6 %) led ofta av huvudvärk jämfört med eleverna i samma ålder i Lapträsk (13,6 %). Medeltalet för hela landet uppgick till 13,5 %.

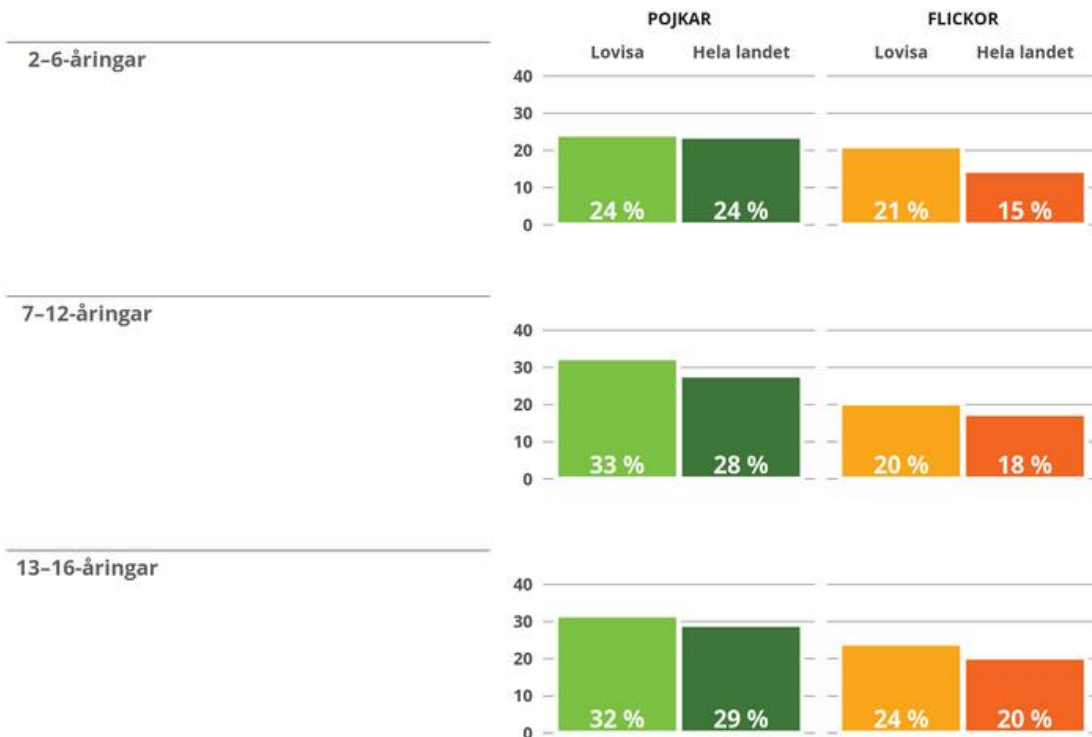
Andelen Lovisabor i åldern 16–19 år som får rehabiliteringspenning underskred 2013–2020 det nationella medelvärdet (Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd). I fråga om Lapträsk finns inga uppgifter att tillgå.

Övervikt, motion och intag av skollunch samt tillräcklig sömn

I Institutet för hälsa och välfärds FinBarn-registeruppföljning finns kommunspecifika uppgifter om övervikten hos barn och unga 2019. Uppgifterna baserar sig på mätningar som gjorts under hälsoundersökningar på barnrådgivningar och inom skolhälsovården. På landsbygden finns det oftast en större andel barn och unga med övervikt än i städer, och övervikt är vanligare bland pojkar än flickor. I såväl Lovisa som Lapträsk finns det en större andel överviktiga barn i alla åldersklasser än i landet i genomsnitt. Särskilt oroväckande är den stora andelen överviktiga barn jämfört med landets medeltal bland 13–16-åriga pojkar och 2–6-åriga flickor.

Andel överviktiga barn av åldersklassen, Lovisa

Andel överviktiga barn av åldersklassen, Lappträsk

Övervikt och fetma hänger samman med barnets fysiska och psykosociala hälsa och välbefinnande. Livsmiljö och levnadsvanor är avgörande då det gäller uppkomsten av övervikt hos barn. Också arvsanlag och motionsvanor har en inverkan.

Familjen spelar en märkbart stor roll då det gäller barns hälsosamma levnadsvanor. Ett mål vid de babymatskurser som i Lovisa ordnats för familjer med bebis har varit att betona vikten av hälsosamma matvanor i familjen ända från tidig barndom. Sedan 2017 har man ordnat en matkurs per år för familjer med bebis. Hälsosamma matvanor tas också upp under rådgivningsbesöken och vid skol- och studerandehälsovården.

Under flera år har ett framträdande faktum varit att elever låter bli att äta skollunch. Enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 lät 46 % av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa bli att äta sin skollunch dagligen, medan motsvarande tal för hela Finland var 36,5 %. Av gymnasiestuderandena i Lovisa lät 43,3 % bli att äta skollunch (hela landet 30,3 %). Arbetsgruppen för styrnings- och servicenätverket för unga har dryftat åtgärder med vilka fler elever kunde få äta skollunchen. Styrnings- och servicenätverket för unga tillsatte en skolmatsgrupp, som föreslog olika alternativ för hur man kunde få skolungdomarna att äta på ett hälsosammare sätt. Ifjol genomfördes tre förslag: de vuxna äter med skoleleverna, ett vegetariskt alternativ finns lättillgängligt och skolmatsalarna har gjorts trivsammare. Skolmatsgruppen hade också föreslagit att en näringsterapeut skulle besöka skolorna, men besöket kunde inte genomföras på grund av coronaviruspandemin. I skolorna har man också smakat på maträtter på prov, varvid eleverna har fått berätta sin åsikt om maten, och om tillräckligt många har gillat den har maten tagits med på matlistan. Eleverna har också fått delta i en skolmatsenkät, där man efterlyst vilka maträtter eleverna tycker om, och dem har man i den mån det är möjligt lagt till på matlistan. Salladerna serveras huvudsakligen i komponenter.

I synnerhet bland gymnasieelever finns det i Lovisa en mindre andel personer än i landet i medeltal som på sin fritid utövar motion som gör en andfådd. Detta kan även delvis förklara övervikten bland ungdomarna i Lovisa.

Eleverna i årskurs 5 och 8 inom den grundläggande utbildningen genomgår Move!-test, med vilka man mäter fysiska egenskaper, motoriska färdigheter och sensomotoriska färdigheter. Resultaten i 2020 års Move!-test låg för eleverna i årskurs 5 och 8 i Lovisa på hela landets medelnivå för delområdet 5-steg utan ansats, medan nivån för övriga delområden låg lite under medelnivån i landet. Det är viktigt att öka utövandet av motion och idrott bland barn och unga; Lovisa deltar i de riksomfattande projekten I rörelse (Småbarnspedagogiken i rörelse, Skolan i rörelse och Studier i rörelse).

Daghemmen i Lovisa deltar i projektet Småbarnspedagogiken i rörelse. Syftet är göra rörelse och fysisk aktivitet till en viktig del av vardagen på daghemmen. Detta har man arbetat med på många sätt, till exempel genom rörelseansvariga, utbildning, sparringsdagar och motionsredskap. Rörelsekonceptet fortsätter i skolan och också in på studierna på andra stadiet. Följande mål är att genom motionsrådgivning tillsammans med mödrarådgivningen möjliggöra säker rörelse och fysisk aktivitet för gravida kvinnor och kvinnor som nyss fött barn.

Lappträsk har deltagit i såväl projektet Småbarnspedagogiken i rörelse som projektet Skolan i rörelse. För att få barnen att röra på sig mer har småbarnspedagogiken inom ramen för projektet Lapinjärven lapset liikkuvat (Barnen i Lappträsk rör på sig) förnyat lekredskapen som uppmuntrar till rörlighet, utbildat personal och utfört olika åtgärder för att främja det lokala sättet att röra på sig. Verksamheten har varit lyckad och etableringen fortsätter. I skolorna utbildades ledarna inom eftermiddagsverksamheten av Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheiluy ry genom en långvarig utbildning 2019–2020 i att leda aktiv verksamhet för skolelever både på raster och vid eftermiddagsverksamheten.

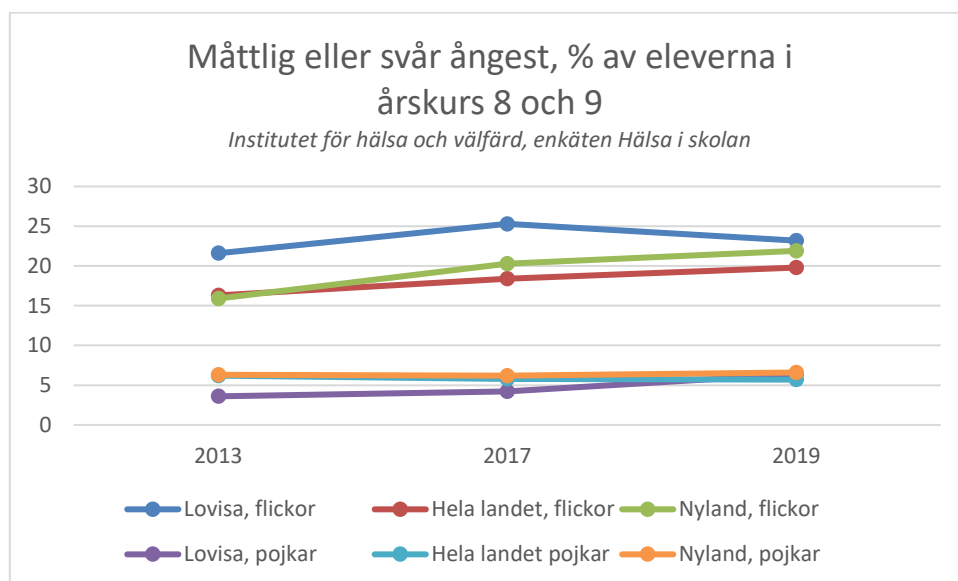
För att man ska må bra är det lika viktigt med tillräcklig sömn som hälsosam kost och regelbunden motion. Barn i pubertetsålder behöver 8–10 timmar sömn per natt. Enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 sov 39,7 % av Lovisaeleverna i årskurs 8 och 9 mindre än åtta timmar per dag, medan medelvärdet för landet var 34,8 %. För gymnasieeleverna var situationen tvärtom: det fanns alltså en mindre andel gymnasieelever i Lovisa (37,9 %) som sov mindre än åtta timmar per natt än i landet i medeltal (42,4 %). Betydelsen av att sova tillräckligt ska på ett effektivare sätt betonas vid hälsoundersökningarna för skolelever och studerande. En arbetsgrupp som styrnings- och servicenätverket för unga tillsatt har dryftat åtgärder med vilka man kunde trygga en tillräcklig sömn för ungdomarna.

Psykisk hälsa

Grunden för en god psykisk hälsa byggs upp i barndomen. Målet är att barn ska få en trygg uppväxt som bygger på ansvarsfullt föräldraskap och som via en sund ungdomstid leder till ett positivt liv som vuxen.

Enligt skolhälsoenkäten var 90,9 % av eleverna i årskurs 4 och 5 inom den grundläggande utbildningen nöjda med sitt liv då enkäten genomfördes 2019. Andelen är aningen större än i landet i genomsnitt (89,5 %). Andelen elever i årskurs 4 och 5 i Lapträsk som är nöjda med sitt liv (89,9 %) motsvarar medelvärdet för hela landet. Andelen elever i årskurs 8 och 9 i Lovisa som var nöjda med sitt liv (72 %) hade ökat i enkäten Hälsa i skolan 2019 jämfört med enkäten 2017 (67,8 %), men underskred fortfarande medeltalet i landet (75,2 %). Av eleverna i Lovisa var i synnerhet andelen flickor i årskurs 8 och 9 (56 %) som var nöjda med sitt liv klart mindre än medeltalet i landet (67 %). I Lovisa var en lika stor andel studerande i årskurs 1 och 2 i gymnasiet nöjda med sitt liv (74,8 %) som i landet i medeltal.

Ångest verkar vara vanligare bland unga flickor än unga pojkar. Enligt skolhälsoenkäten hade 23,2 % av flickorna i årskurs 8 och 9 känt måttlig eller svår ångest 2019, vilket är lite mer än i landet i medeltal och också mer än i Nyland. Av flickorna i årskurs 1 och 2 i gymnasiet hade också en större andel än i landet i medeltal känt ångest. Andelen pojkar som lidit av ångest är ungefär lika stor i Lovisa som i landet i medeltal.

Andelen elever i årskurs 8 och 9 som varit oroliga för sitt humör under de senaste 12 månaderna är mindre än i landet i medeltal, men bland studerandena i gymnasiet är andelen större än medeltalet i landet. Andelen

personer i åldern 0–17 år av befolkningen i samma ålder som fått ersättning för antidepressiva är lite högre (1,3 %) i Lovisa än i landet i medeltal (1,1 %). I Lapträsk ligger andelen på den genomsnittliga nivån i landet. Andelen unga i åldern 18–24 år som fått ersättning för antidepressiva är emellertid lägre än i landet i medeltal (6,1 %) både i Lovisa (4,5 %) och i Lapträsk (4,8 %).

Andelen unga vuxna i Lovisa som fått invalidpension på grund av psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar var cirka 0,2 % högre än i landet i medeltal 2017–2020, i Lapträsk 1 % högre (2020: Lovisa 1,4 %, hela landet 1,2 %, Lapträsk 2,2 %, Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd). Målgruppen är liten till antalet, vilket innebär att den slumpmässiga variationen kan vara betydande.

Samarbetet med kommunerna i östra Nyland och med barn- och ungdomspsykiatri vid HUS har utvecklats avsevärt under de senaste åren. Exempel på detta är regelbundna möten mellan representanter för kommunen och psykiatri, konsultationspraxis, utbildningssamarbete och metodutbildningar i anknytning till gemensamma projekt. Hösten 2019 utbildades psykiatriska sjukskötare inom tjänsterna för barn och unga och skolkuratorerna vid högstadieskolorna i användningen av metoden IPC i samarbete med ungdomspsykiatri vid HUS. IPC-metoden är en kortvarig intervention för 13–17-åringar som lider av lindrig eller medelsvår depression. Projektet Framtidens social- och hälsocentral inbegriper främjande av psykisk hälsa hos barn och unga och spridning av evidensbaserade lågröskelmetoder. Inom ramen för projektet Framtidens social- och hälsocentral kommer fler anställda att utbildas i användningen av IPC-metoden och Cool Kids-metoden. Cool Kids är en evidensbaserad metod för tidig behandling av ångest hos barn och unga.

Störningar i barns och ungas mentala hälsa kan identifieras bättre än tidigare, vilket bidragit till en betydande ökning av antalet remisser inom den specialiserade sjukvården. På grund av detta tar det allt längre tid och det är allt svårare att få specialiserad sjukvård. Som en lösning på detta har den specialiserade sjukvården föreslagit att lindriga och medelsvåra symtom behandlas på basnivån, inom primärvården och elevhälsan. Primärvården och elevhälsan har inte resurser och inte heller strukturer för att sköta medelsvåra psykiska problem hos barn och unga. Man har sökt en lösning på regionalt plan, och ett alternativ är att inrätta en regional mental- och missbrukarvårdsenhet i östra Nyland.

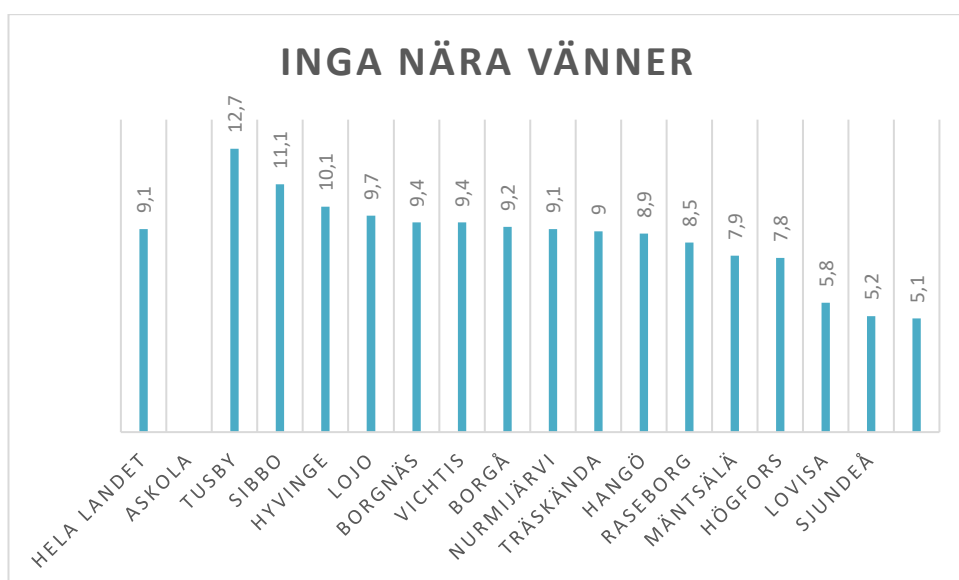
Vännerna är viktiga för ungas välbefinnande, och avsaknaden av vänner kan förorsaka marginalisering. Ungdomarna i Lovisa har vänner, för enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 saknade endast 5,2 % av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen en nära vän. Motsvarande siffra för hela landet var 9,1 %. Av kommunerna i Nyland (exklusive huvudstadsregionen) hade Lovisa den nästminsta andelen ungdomar utan vänner 2019.

Inga nära vänner

Enkäten Hälsa i skolan 2019, Institutet för hälsa och välfärd

Nyland (huvudstadsregionen inte medräknad)

Lovisa 5,2

Rusmedel

Tobak

Under det senaste årtiondet har tobaksrökning bland unga varit betydligt vanligare i Lovisa än i hela landet i genomsnitt. Tobaksrökningen bland flickor i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa väcker särskilt oro, eftersom tobaksrökningen hade blivit aningen vanligare 2019 jämfört med 2017 och är klart vanligare än hos pojkar eller i hela landet i medeltal.

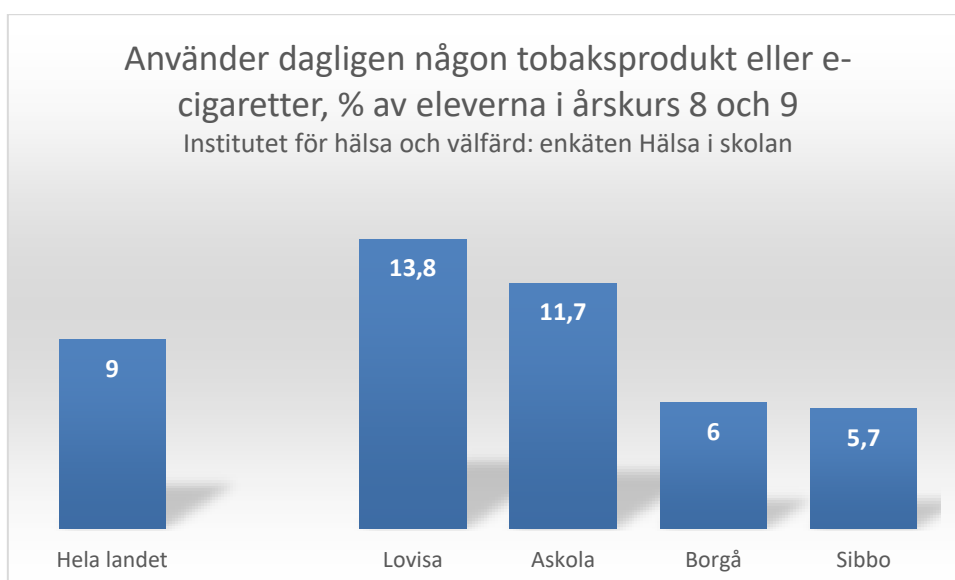
Röker dagligen

Enkäten Hälsa i skolan 2019, Institutet för hälsa och välfärd

Elever i årskurs 8 och 9, %

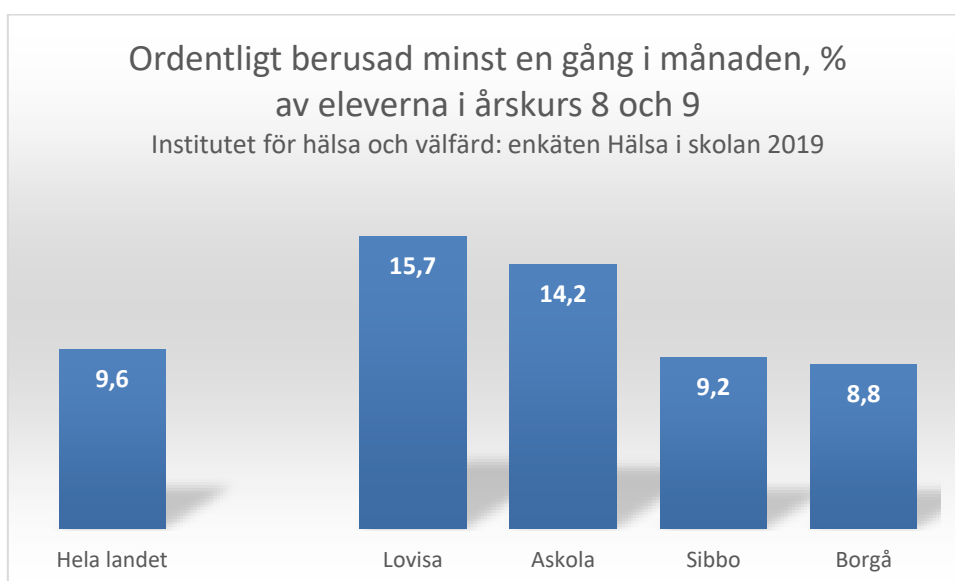
	2010	2013	2017	2019
Lovisa, inalles	24,9	22,9	11,2	8,9
– flickor	24,7	17,3	11	11,3
– pojkar	25,5	28,2	11,6	6,5
Hela landet, inalles	15	13,1	6,9	5,6
– flickor	13,6	11,4	6	5,1
– pojkar	16,4	14,7	7,8	6,1

Snusning är populärare bland Lovisaelever i årskurs 8 och 9 än i landet i genomsnitt. Gymnasiestuderandena snusar emellertid mindre än medeltalet i landet. Användning av tobaksprodukter är vanligare bland ungdomar i Lovisa än i de övriga kommunerna i östra Nyland och hela landet i genomsnitt.

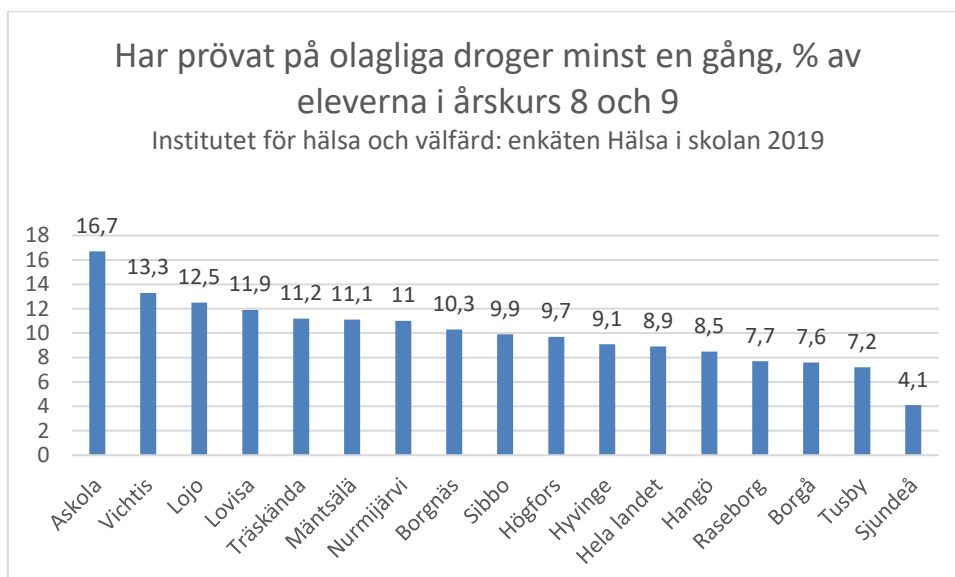
Alkohol

Enligt den senaste enkäten Hälsa i skolan var andelen unga som dricker sig ordentligt berusade minst en gång i månaden större i Lovisa än i hela landet 2019. Andelen elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen som en gång i månaden dricker sig ordentligt berusade är klart större i Lovisa (21,7 %) än i landet i medeltal (10,5 %). En stor konsumtion av alkohol bland unga har under hela det senaste årtiondet varit vanligare i Lovisa än i hela landet i medeltal.

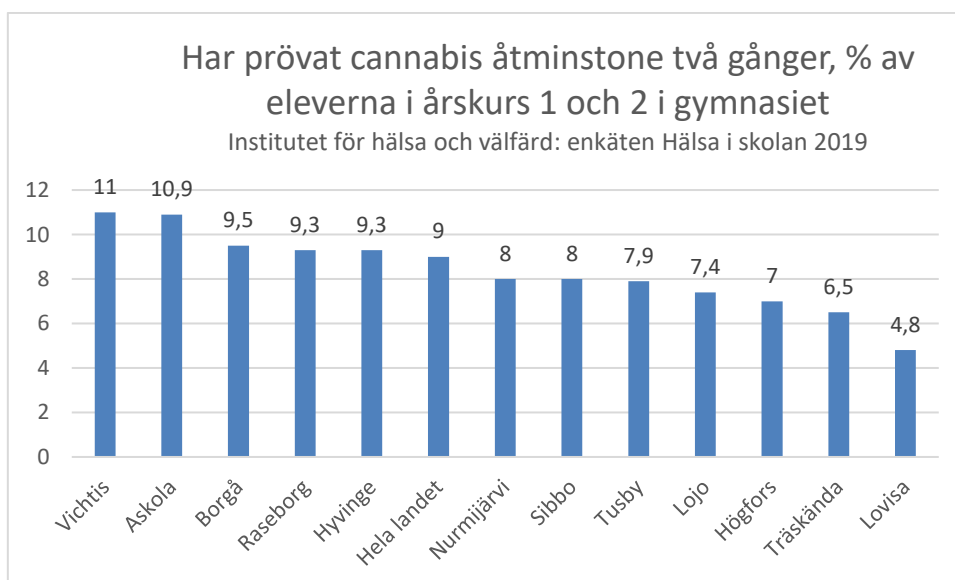
Narkotika

Det är svårt att få tillförlitliga uppgifter om narkotikaanvändning bland ungdomar. Det verkar som om det är aningen vanligare bland elever i årskurs 8 och 9 att pröva på droger i Lovisa än i hela landet i medeltal. Andelen Lovisaelever i årskurs 8 och 9 som prövat på olagliga droger minst en gång är fjärde störst i jämförelsen av kommunerna i Nyland, vilken inte omfattar kommunerna i huvudstadsregionen.

Av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen hade 7,3 % prövat på cannabis minst två gånger, medan det nationella medelvärdet var 5,7 %.

Den andel gymnasiestuderande i årskurs 1 och 2 i Lovisa som hade prövat på olagliga droger minst en gång underskred medeltalet i landet. I jämförelsen av kommunerna i Nyland, vilken inte omfattar kommunerna i huvudstadsregionen, fanns den minsta andelen gymnasieelever som hade prövat på droger i Lovisa enligt enkäten Hälsa i skolan 2019. Samma gäller för personer som prövat på cannabis minst två gånger; andelen i Lovisa är minst då man jämför kommunerna i Nyland.

2.2.3 Småbarnspedagogik, skola, lärande och arbete

Småbarnspedagogiken i Lovisa

Småbarnspedagogik är planmässig och målinriktad verksamhet med vilken man främjar barnets tillväxt, utveckling och inläring. I Lovisa ordnas småbarnspedagogik på daghem, gruppfamiljedagvård och familjedagvård som kommunala tjänster som föräldrarna har subjektiv rätt att välja. En plats inom skiftomsorgen ordnas genom behovsprövning på basis av att föräldrarna skiftarbetar eller studerar. Öppen småbarnspedagogik är ett alternativ till småbarnspedagogik som tillhandahålls på kommunala daghem. Det är inte lagstadgat att ordna öppen småbarnspedagogik. Som privata tjänster erbjuds småbarnspedagogik i gruppfamiljedaghem och familjedagvård.

I Lovisa stad finns det totalt 9 daghem. På dessa daghem tillhandahålls småbarnspedagogik på heltid och deltid på såväl finska som svenska. Daghemsbarnens ålder varierar mellan 9 ½ månader och 5 år. Den kompletterande småbarnspedagogiken för förskolebarn ordnas i samband med skolorna.

I dagsläge deltar i genomsnitt cirka 89 % av 0–5-åringarna i småbarnspedagogiken. Cirka **52 %** av stadens 0–2-åringar behöver småbarnspedagogik och cirka **97 %** av stadens 3–5-åringar. Nästan 100 % av 6-åringarna använder tjänsterna.

Barn i åldern 0–6 år i kommunal småbarnspedagogisk heldagsverksamhet (daghem och familjedagvård) 31.12, % av befolkningen i samma ålder

	2017	2018	2019	2020
Lovisa inalles	35,85 %	50,00 %	61,05 %	71,07 %

Barn i åldern 0–6 år i kommunal småbarnspedagogisk deldagsverksamhet (daghem och familjedagvård) 31.12, % av befolkningen i samma ålder

	2017	2018	2019	2020
Lovisa inalles	17,82 %	11,51 %	11,47 %	8,10 %

Familjedagvård

	2017	2018	2019	2020
Familjedagvård	2	2	2	1
Privat familjedagvård	2	2	2	2

I tabellen presenteras antalet familjedagvårdare 31.12.

Gruppfamiljedagvård

	2017	2018	2019	2020
Gruppfamiljedaghem	2	2	2	1
Privat gruppfamiljedaghem	1	1	1	1

Öppna daghemmet Treffis

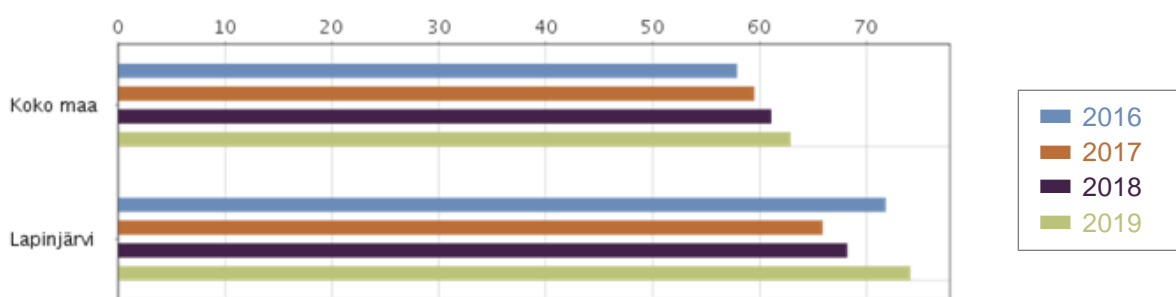
Treffis är Lovisa stads öppna daghem, som erbjuder tvåspråkig småbarnspedagogisk verksamhet för 0–5-åriga barn i hemvård. Verksamheten har planerats enligt Lovisa stads plan för småbarnspedagogik och den anpassas till barnets utveckling och behov.

Antal deltagare i verksamheten	2017	2018	2019	2020
Familjer	142	151	124	160

Småbarnspedagogiken i Lapträsk

1–6-åringar i småbarnspedagogisk verksamhet i Lapträsk 31.12, % av befolkningen i motsvarande ålder, tjänster finansierade av kommunen

Källa: Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd

Lekverksamheten i Lapträsk

Inom småbarnspedagogiken i Lapträsk ordnas lekverksamhet två dagar i veckan klockan 8.30–12. En fast månadsavgift tas ut för lekverksamheten, förutom i december och januari då avgiften är lägre. I lekverksamheten i Lapträsk deltar 3–4 barn per år.

Utbildning

Ett större antal elever inom den grundläggande utbildningen fick intensifierat eller särskilt stöd i skolgången i Lapträsk än i Finland i medeltal. I statistiken nedan har man samlat den procentuella andelen elever som fått stöd 2017–2020 jämfört med det totala antalet elever. Statistiken beaktar både finskspråkiga och svenskspråkiga elever i Lapträsk. Som källor har man använt de uppgifter som Lapträsk kommun skickade in som svar på Statistikcentralens enkät ”Elever och studerande på läroanstaltsnivå” och Kommunförbundets uppgifter som gäller hela landet.

	2018		2019		2020	
	Antal elever	Elever som får intensifierat eller särskilt stöd, % av totala antalet elever	Antal elever	Elever som får intensifierat eller särskilt stöd, % av totala antalet elever	Antal elever	Elever som får intensifierat eller särskilt stöd, % av totala antalet elever
Elever som får särskilt stöd	16	7,4 %	17	8,1 %	10	5,3 %
Elever som får intensifierat stöd	31	14,3 %	22	10,5 %	19	10,1 %
Elever som får intensifierat eller särskilt stöd	47	21,7 %	39	18,6 %	29	15,4 %
Totala antalet elever i skolan	217		210		188	

Allmänt, intensifierat och särskilt stöd

Det **allmänna stöd** som ges varje elev är en del av all fostran och undervisning. Dess uppgift är att stöda eleven att uppnå målen för undervisningen. Detta förutsätter att läraren utvärderar sina elevers utveckling och behov av stöd samt planerar verksamheten och den respons som eleven ska få i enlighet med utvärderingen. Grunden utgörs av att utnyttja resurserna för hela undervisningsgruppen och interaktionen mellan eleverna. Om behovet av stöd tilltar ska eleven få intensifierat stöd.

Det **intensifierade stödet** är ett mer kontinuerligt, omfattande och individuellt stöd för elevens lärande och skolgång. Eleven kan då behöva flera former av stöd. Det intensifierade stödet bygger på en av lärarna, elevens vårdnadshavare och elevvårdspersonalen gemensamt utförd bedömning av elevens situation och planering. Utgående från en pedagogisk bedömning behandlas inledandet av det intensifierade stödet i elevvårdsarbetet. Det intensifierade stödet ska ges eleven i enlighet med en plan som ska göras upp för elevens lärande. Samarbete och planenlighet är en förutsättning för genomförandet av det intensifierade stödet.

Ett förvaltningsbeslut om **särskilt stöd** ska fattas för eleven om det intensifierade stödet inte utgör ett tillräckligt stöd för eleven att klara av skolgången. En individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP) ska göras upp för eleven. Ur planen ska framgå hur undervisningen och det övriga stödet enligt beslutet om särskilt stöd ska ordnas för eleven. Utöver specialundervisning kan eleven behöva till exempel omfattande elevvårdsstöd eller habiliterande, rehabiliterande, terapeutiskt eller annat individuellt stöd. Betydelsen av vårdnadshavarens stöd, det yrkesövergripande samarbetet och den individuella handledningen betonas. (Utbildningsstyrelsen)

Sysselsättning av unga

Antal arbetslösa ungdomar under 25 år, situation 31.12.

	2016	2017	2018	2019	2020
Lovisa	84	66	75	58	95
Lappträsk	14	11	9	6	8

Coronaviruspandemin ledde till en märkbar ökning av arbetslösheten bland unga i hela Nyland.

2.2.4 En trygg uppväxtmiljö

Svårigheter att diskutera med föräldrarna

Källa: Enkäten Hälsa i skolan, Institutet för hälsa och välfärd

Elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen, %

	2010	2013	2017	2019
Lovisa, inalles	15,9	10,1	15,8	11,1
– flickor	20,8	11,8	19,6	14,3
– pojkar	12,1	8,4	10,7	7,6
Hela landet	10,7	8,2	7,9	6,6
– flickor	12,2	9,6	9,4	7,9
– pojkar	9,2	6,9	6,2	5,1

Indikatorn visar den procentuella andelen barn som nästan aldrig kan diskutera med sina föräldrar om personliga angelägenheter. Indikatorn grundar sig på frågan "Kan du tala med dina föräldrar om dina personliga angelägenheter?". Svartalternativ: 1) nästan aldrig, 2) ibland, 3) ganska ofta, 4) ofta.

En märkbart större andel flickor i årskurs 8 och 9 i Lovisa jämfört med genomsnittet i landet kan nästan aldrig tala med sina föräldrar om personliga angelägenheter. I ljuset av skolhälsoenkätsresultaten har situationen varit densamma hela 2010-talet. Med tanke på den ungas välbefinnande är det viktigt att det finns en öppen växelverkan mellan barn och föräldrar, vilken gynnar och skyddar den unga på många vis.

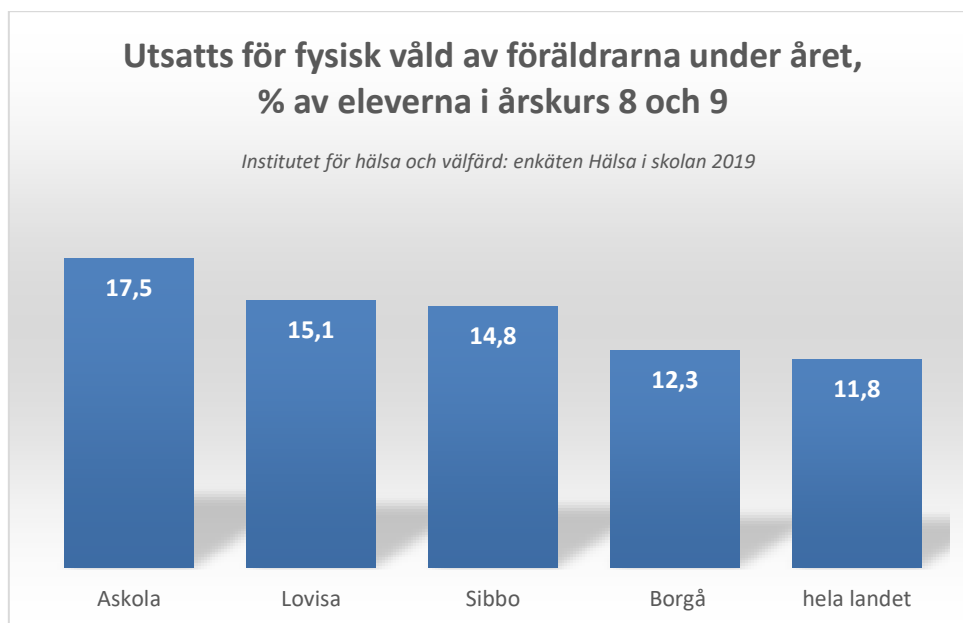
Överdriven alkoholkonsumtion hos förälder

Undersökningar visar att det i familjer där föräldrarna använder för mycket alkohol eller andra rusmedel oftare förekommer familjegräl, våld, försummelse av barn, separationer, ekonomiska problem och otrygghet.

I enkäten Hälsa i skolan har man 2017 och 2019 frågat om eleven anser att någondera av hans föräldrar dricker för mycket alkohol och om det orsakat problem för eleven. Indikatorn omfattar alla dem som svarat ja på båda frågorna. År 2019 svarade 11,5 % av flickorna i årskurs 8 och 9 i Lovisa att den överdrivna alkoholkonsumtionen hos en förälder orsakat skada, medan andelen flickor i hela landet som uppgav samma svar uppgick till 7,5 %. Andelen för pojkarna i Lovisa var lika stor som i Finland i genomsnitt, det vill säga 3 %. Användningen av rusmedel bland föräldrar kartläggs inom olika social- och hälsovårdstjänster, såsom vid de omfattande hälsoundersökningarna på rådgivningen och inom skolhälsovården. Det kunde kanske vara skäl att rutinmässigt fråga om användningen av rusmedel inom ännu fler tjänster.

Fysiskt våld mot barn

Barnets rätt till skydd mot våld är en av barnets viktigaste rättigheter. Våld har betydande och som värst bestående konsekvenser för barnets utveckling ända in i vuxenlivet. Våld rubbar och skadar barnets psykiska, sociala och kognitiva utveckling och förorsakar rädsla, hat och misstro mot andra människor och hela samhället. Kroppslig åga har varit förbjuden i Finland sedan 1984.

I skolhälsoenkäten 2019 frågade man för första gången om barnet eller den unga utsatts för fysiskt våld av föräldrarna eller andra vuxna som tar hand om barnet eller den unga. Det verkar som om en större andel elever i årskurs 8 och 9 i kommunerna i östra Nyland har utsatts för fysiskt våld av sina föräldrar eller andra vuxna som tar hand om dem än i landet i medeltal. Av eleverna i årskurs 4 och 5 inom den grundläggande utbildningen i Lovisa hade 14,2 % och i hela landet i genomsnitt 12,5 % utsatts för fysiskt våld av sina föräldrar. Uppgifter om Lappträsk fanns inte att tillgå. Av studerandena i årskurs 1 och 2 i gymnasiet hade 11,5 % i Lovisa och 7,3 % i Finland utsatts för fysiskt våld av sina föräldrar.

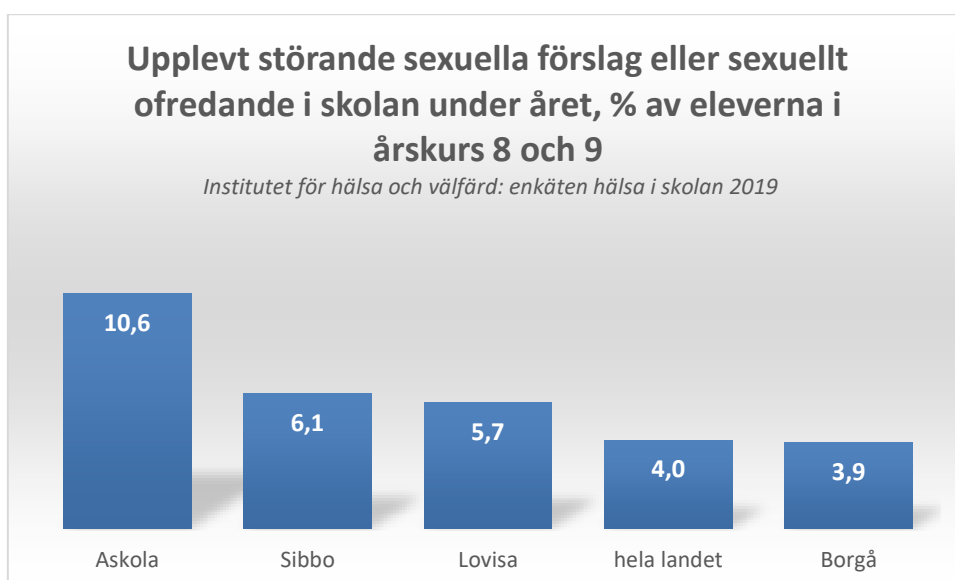
Syftet är att utgående från Institutet för hälsa och välfärds webbmaterial från och med 2022 ordna utbildning för personalen om att identifiera våld mot barn och föra det på tal.

Mobbning

Enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 motsvarade andelen elever i årskurs 8 och 9 i Lovisa (5,6 %) som hade mobbats minst en gång i veckan medelnivån för hela landet (5,5 %). Andelen elever i årskurs 4 och 5 i Lovisa som mobbats minst en gång i veckan var mindre än det nationella medelvärdet (7,2 %). Likaså hade en mindre andel studerande i årskurs 1 och 2 i gymnasiet mobbats än i landet i genomsnitt. Lovisa har satsat på att förebygga mobbning i skolan redan i flera år, bland annat genom att genomföra KiVa-koulu-verksamhet i samtliga skolor.

Sexuellt ofredande och våld

Varje elev och studerande har rätt till en trygg skola och studiemiljö där man inte behöver vara rädd för att bli utsatt för trakasserier. Det är viktigt att en elev eller studerande som är föremål för trakasserier eller som har noterat trakasserier identifierar trakasseriet, vet vem hen kan vända sig till och att man kan hantera trakasseriet på lämpligt sätt.

I Lovisa förekommer det aningen mer sexuellt ofredande i skolan bland elever i årskurs 8 och 9 än i hela landet i genomsnitt, men mindre än i Askola och Sibbo. I skolan sker det sexuellt ofredande i mindre omfattning än sexuella förslag och trakasserier i andra omgivningar. Enligt enkäten Hälsa i skolan 2019 hade 20,6 % av eleverna i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen under året upplevt störande sexuella förslag och trakasserier i hela landet, i Lovisa 22,1 %. Sexuellt ofredande per telefon eller på internet hade ökat i enkäten 2019 jämfört med föregående skolhälsoenkät 2017 såväl i hela landet som i Lovisa. Av eleverna i årskurs 8 och 9 i Lovisa hade 19,6 % och i hela landet 16,9 % upplevt sexuellt ofredande per telefon eller på internet. Enligt skolhälsoenkäten 2019 hade däremot andelen elever i årskurs 8 och 9 i Lovisa som upplevt sexuellt våld minskat jämfört med föregående skolhälsoenkät 2017 och underskrider fortfarande det nationella medelvärdet. Enligt den senaste skolhälsoenkäten hade en mindre andel elever i årskurs 8 och 9 utsatts för sexuellt våld i Lovisa (6,3 %) än i hela landet (7,1 %). Likaså är andelen studerande i årskurs 1 och 2 i gymnasiet som utsatts för sexuellt våld mindre i Lovisa än i hela landet.

Brottslighet

År 2019 var andelen brottsmisstänkta 15–17-åringar mindre i Lovisa än i landet i medeltal (Lovisa 51,7, hela landet 75,1/1 000 personer i samma ålder, Sotkanet.fi, Institutet för hälsa och välfärd). Också andelen brottsmisstänkta 0–14-åringar och 18–20-åringar har varit mindre i Lovisa än i landet i medeltal. För Lapträsk finns inga tillgängliga uppgifter om brottsmisstänkta 0–14-åringar och 15–17-åringar, andelen brottsmisstänkta 18–20-åringar är större än medeltalet i landet.

Antalet narkotikabrott som kommit till polisens kännedom verkar vara mindre i Lovisa (1,9) än i landet i medeltal (5,8). För Lapträsk finns inga tillgängliga uppgifter från de senaste åren.

Genom ankarverksamhet försöker man främja ungas välbefinnande och förebygga brott. Ankarverksamhet har genomförts i östra Nyland sedan 2020.

2.2.5 Fritid och delaktighet

Lovisa har haft ett ungdomsfullmäktige sedan 2010. Syftet med ungdomsfullmäktige är att vara Lovisaungdomarnas intressebevakare och språkrör inom det kommunala beslutsfattandet. Enligt stadens

förvaltningsstadga består ungdomsfullmäktige av högst 17 ledamöter som ska vara i åldern 13–18 år. I praktiken har det varje år suttit färre än 17 ledamöter i ungdomsfullmäktige. Problemet har tidvis varit att finna tillräckligt med ungdomar som är intresserade av att delta i ungdomsfullmäktiges verksamhet. Ledamöterna i ungdomsfullmäktige har närvaro- och yttranderätt på nämndernas sammanträden. Representanter för ungdomsfullmäktige har på ett berömligt sätt deltagit i nämndernas sammanträden. Ungdomen har även representerats av ledamöter i ungdomsfullmäktige i vissa arbetsgrupper.

Ungdomsfullmäktige i Lovisa erbjuder möjligheter att inverka på den regionala och riksomfattande ungdomspolitikerna genom olika organisationer, såsom Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund rf. Ledamöterna i ungdomsfullmäktige har också deltagit aktivt i olika seminarier och utbildningar. Ungdomsfullmäktige i Lovisa har även representerats i styrelsen för Finlands Ungdomsfullmäktiges Förbund.

Under 2020–2021 har ungdomsfullmäktige i Lovisa stad fått en ny ordförande och ett nytt fullmäktige har valts. Den nya gruppen är aktiv och ledamöterna träffas regelbundet. Man har satsat på reklam och synlighet och hittat nya ledamöter. Under det senaste året har ungdomsfullmäktige deltagit i en motionsutmaning, varit med och ordnat en temadag i skolorna och medverkat i uppmärksammandet på veterandagen. Ungdomsfullmäktige planerar dessutom evenemang för kommande år.

Ungdomsfullmäktige i Lapträsk kommun har under granskningsperioden varit verksam som en inflytelsegrupp. Ungdomsfullmäktige stöder ungdomarnas uppväxt och självständighet, främjar ungdomarnas aktiva medborgarskap och stärker deras sociala färdigheter samt förbättrar ungdomarnas uppväxt- och levnadsförhållanden. Man har inte lyckats samla tillräckligt med ungdomar för att grunda ett ordinarie ungdomsfullmäktige. Det har varit utmanande att sätta igång ungdomsfullmäktiges verksamhet sedan Porlammin yläkoulu blev nedlagd 2014, för nu ordnar man inte längre undervisning i årskurserna 7–9 i Lapträsk. Ungdomsfullmäktiges verksamhetsstadga godkändes av kommunstyrelsen 2019. Den nya verksamhetsstadgan bereddes i samarbete med ungdomarna och ungdomsledarna.

Uppsökande ungdomsarbete

Det uppsökande ungdomsarbetet är specialungdomsarbete som utförs med sektorsövergripande nätverk och vars främsta uppgift är att hjälpa under 29-åriga ungdomar som är utanför utbildningen eller arbetsmarknaden eller som behöver hjälp för att få de tjänster som de behöver. Den huvudsakliga målgruppen är 15–25-åringar som bor i Lovisa och Lapträsk. Det uppsökande ungdomsarbetet i Lapträsk och Lovisa görs i intensivt samarbete över kommungränserna.

Syftet med det uppsökande ungdomsarbetet är att med snabbt ingripande, individuell hänvisning till tjänster och grupphandledning främja stärkandet av de ungas sociala identitet och att förebygga risken för marginalisering.

Det uppsökande arbetet görs i den omgivning där den unga normalt rör sig. Sådana är bland annat sociala medier, den grundläggande utbildningens årskurser 7–9 (särskilt årskurs 9), andra stadiets utbildning, kommunens och församlingens ungdomsarbete, verkstäderna och socialväsendet. Den centrala tanken är att greppa tag om den unga innan hen har försvunnit från vårt servicesystem. Detta möjliggörs genom ett intensivare samarbete mellan olika sektorer och genom att skapa ett inmot heltäckande system för att följa upp och handleda de unga.

2.2.6 Stöd och skydd som samhället erbjuder

Specialsmåbarnspedagogik

Trestegsstödet inom småbarnspedagogiken

Trestegsmodellen används då stödet för barnets fostran och lärande ordnas. Stödet kan variera mellan allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Stödet för barnets utveckling och lärande byggs genom att utforma tillvägagångssätten, innehållet i verksamheten, lärmiljöer och personalarrangemang så att de motsvarar barngruppernas behov.

De tillsammans med vårdnadshavarna överenskomna pedagogiska principerna och tillvägagångssätten som främjar barnets välbefinnande antecknas så konkret i barnets individuella plan att man kan bedöma hur de förverkligas. Utgående från de behov som antecknats i barnens individuella planer och utgående från yrkeskunskap planerar och kommer teamet eller arbetsparet överens om gemensamma tillvägagångssätt för pedagogerna, vilka alla pedagoger förbinder sig att följa.

Läget för specialsmåbarnspedagogiken i Lovisa

Barn som omfattas av stöd 2017–2020

	2017	2018	2019	2020
Diagnostiserade barn	34	30	16	17
Utlåtande från annan sakkunnig	57	70	63	55
Inom småbarnspedagogikens egen uppföljning	98	73	46	50
Mångkulturella barn	18	25	31	37
Totalt antal barn som behöver stöd i form av specialsmåbarnspedagogik	207	198	156	159

Barn som omfattas av intensifierat eller särskilt stöd 2019–2020

2019	Totalt	Intensifierat stöd	Särskilt stöd
Diagnostiserade barn	16	16	3
Utlåtande från annan sakkunnig	63	35	-
Mångkulturella barn	37	11	-
Antal barn som behöver stöd		62	3
2020	Totalt	Intensifierat stöd	Särskilt stöd
Diagnostiserade barn	17	16	1
Utlåtande från annan sakkunnig	55	19	-
Mångkulturella barn	37	11	-
Antal barn som behöver stöd		46	1

Under 2017–2020 har antalet diagnostiserade barn minskat med hälften. Det är oklart om detta beror på att barnen har möjlighet att få tidigt stöd och individuellt stöd i ett tidigare skede, varigenom barnen har fått stöd i sin vardagsomgivning och personalen som arbetar med barnen handledning i verksamhetssätt som stöder barnens deltagande. Detta är en gynnsam utveckling; barn har inte hänvisats till den specialiserade sjukvården för ytterligare undersökningar. Andelen mångkulturella barn har klart ökat, och informationen om småbarnspedagogikens betydelse vid inläringen av finska har nått familjerna. Antalet barn som övergår

till intensifierat stöd minskade under 2020. Coronaviruspandemin kan vara en delorsak till detta. En del av de barn som behöver stöd deltog inte i småbarnspedagogiken våren 2020.

Läget för specialsmåbarnspedagogiken i Lappträsk

Antal barn som behöver stöd i form av specialsmåbarnspedagogik

	2016	2017	2018	2019	2020
DIAGNOSTISERADE BARN	2	3	4	4	3
Svårigheter i tal- och språkutvecklingen	1	1			
Koncentrationssvårigheter					
Motoriska svårigheter					1
Rörelseförhindrad/Cp-skada					
Försenad utveckling					
Utvecklingsstörning	1	2	3	3	2
Autism					
Kroniska sjukdomar	1	1	3	3	1
Socioemotionella svårigheter					
Hörselskada					
Synskada					
UTLÅTANDE FRÅN ANNAN SAKKUNNIG	7	5	3	5	8
Svårigheter i tal- och språkutvecklingen	5	4	2	4	6
Koncentrationssvårigheter				1	1
Motoriska svårigheter/perceptionssvårigheter	1	1	1		1
Försenad helhetsutveckling					
Socioemotionella svårigheter	1				
INOM SMÅBARNSPEDAGOGIKENS EGEN UPPFÖLJNING	10	14	21	16	17
Svårigheter i tal- och språkutvecklingen	4	7	13	11	9
Koncentrationssvårigheter	2	4	5	3	4
Motoriska svårigheter/perceptionssvårigheter	2	1	1	1	2
Försenad helhetsutveckling					
Socioemotionella svårigheter	2	2	2	1	2
MÅNGKULTURELLA BARN	4	6	7	7	9
TOTALT ANTAL BARN SOM BEHÖVER STÖD I FORM AV SPECIALSMÅBARNSPEDAGOGIK	17	19	24	29	30

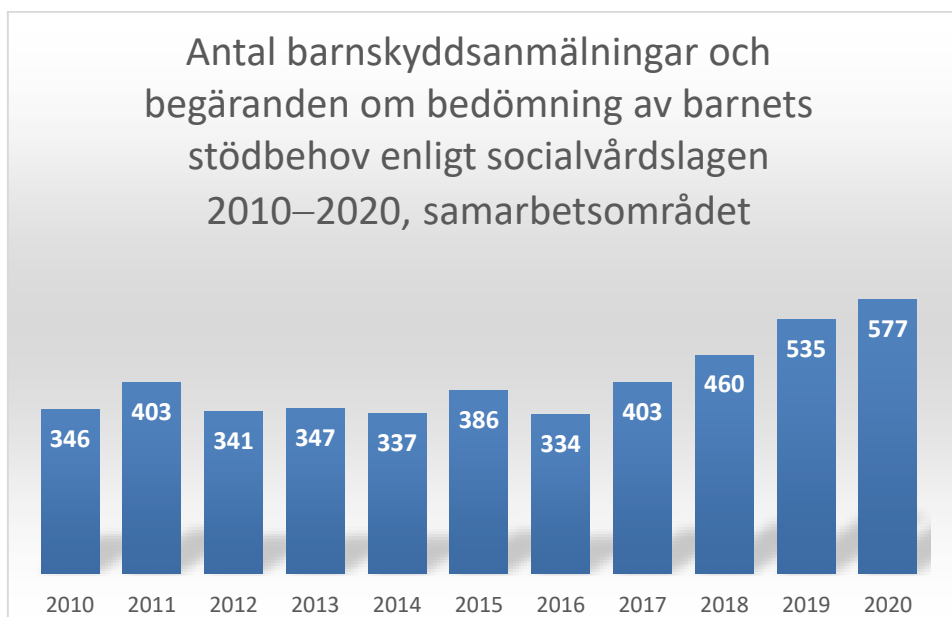
Många barn behöver stöd inom flera utvecklingsområden (till exempel språkliga och motoriska färdigheter). I det totala antalet barn i tabellen har varje barn ändå räknats enbart en gång. Antalet barn som behöver stöd har vuxit märkbart i Lappträsk 2017–2020. Den största ökningen gäller svårigheter i tal- och språkutvecklingen och koncentrationssvårigheter. Också antalet mångkulturella barn har ökat.

Socialarbete för barnfamiljer och barnskydd

Barnets föräldrar och andra vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets välfärd. Myndigheterna har dock en skyldighet att vid behov stödja föräldrarna i deras uppgift som fostrare. Om situationen kräver det ska barnet och familjen hänvisas till barnskyddet.

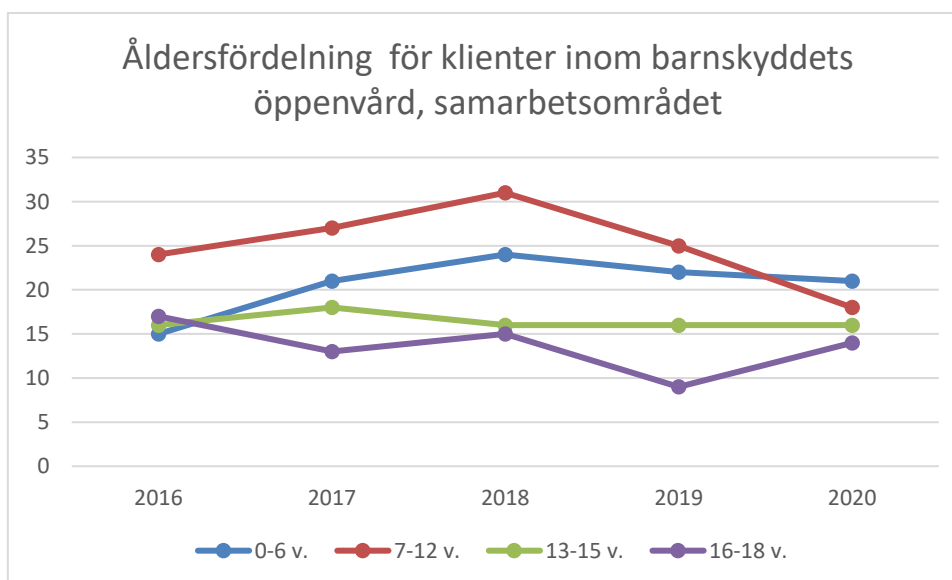

På samarbetsområdet har antalet barnskyddsanmälningar och sedan 1.4.2015 också begäranden om bedömning av servicebehov enligt socialskyddslagen ökat med 67 % under de tio senaste åren.

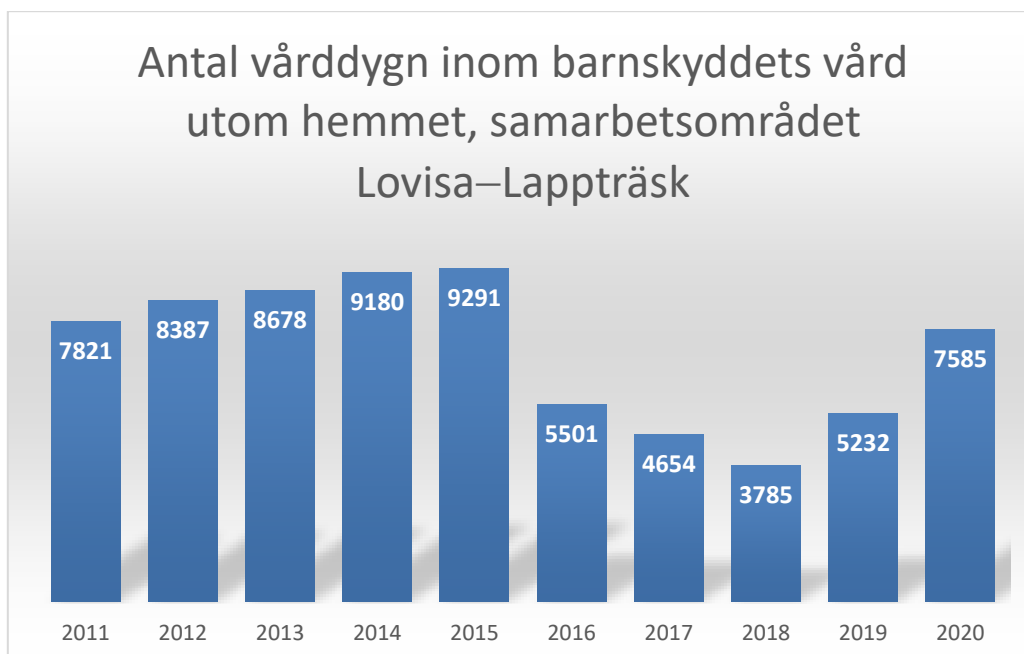
Källa: Lovisa stads grundtrygghetscentralers statistik

Antalet barnskyddsanmälningar och begäranden om bedömning av barnets stödbehov enligt socialvårdslagen inom Lovisas och Lapträskis samarbetsområde har sedan 2017 vuxit årligen. Sedan 2010 har de flesta anmälningarna varje år gjorts på grund av föräldrarnas rusmedelsbruk. Nästflesta anmälningar 2020 gjordes på grundval av föräldrarnas psykiska hälsa och tredje flest på grund av barnets eller den ungas rusmedelsbruk.

Källa: Lovisa grundtrygghetscentralers statistik

År 2020 var merparten av klienterna inom barnskyddets öppenvård under 7-åriga barn. Tidigare år har merparten av klientrelationerna funnits inom åldersklassen 7–12-åringar.

Källa: Lovisa grundtrygghetscentralers statistik

Antalet vårddygn inom vården utom hemmet var mycket högt från 2011 till 2015. Vi lyckades minska antalet vårddygn 2016–2018, men tyvärr stannade den goda utvecklingen upp och behovet av vård utom hemmet inom barnskyddet började öka igen 2019, och 2020 tilltog ökningen ytterligare. De barn och ungdomar som placeras inom vård utom hemmet är i större utsträckning än tidigare i behov av särskilt stöd, vilket yttrar sig som en betydande ökning i kostnaderna för vård utom hemmet.

Med eftervård avses övergripande stöd för barnet eller den unga personen efter att vård utom hemmet eller en lång placering inom öppenvården har avslutats. Syftet med eftervården är att stödja barnet när hen flyttar hem efter vården utom hemmet eller att hjälpa en ung person som närmar sig vuxen ålder att tillägna sig tillräckliga färdigheter för ett självständigt liv. Åldersgränsen för eftervård steg i början av 2020 till 25 år efter att varit 21 år, vilket ökat behovet av eftervård.

3 Kommunens tjänster för barn, unga och barnfamiljer: förändringar i servicesystemet, servicesystemets funktionalitet och situationen för uppväxtmiljön 2017–2020 i Lovisa och Lappträsk

3.1 Social- och hälsovård

På Lovisas och Lappträsk samarbetsområde har social- och hälsovårdstjänsterna för barn och unga ordnats enligt familjecentralverksamhetsmodellen så att tjänsterna leds som en helhet. Tjänsterna finns huvudsakligen på samma våning, vid samma korridor i Lovisa grundtrygghetscentral. I familjecentralens lokaler finns också en liten rastplats för småbarnsfamiljer, där man bland annat kan mata sitt barn och byta blöjor på hen också då man utträttar ärenden i staden utan att ha bokad tid för besök vid familjecentralens övriga tjänster.

Hälsovårdsverksamhet för barn och unga tillhandahålls i Lovisa familjecentral och verksamhetsstället i Lappträsk. Under de senaste åren har man utvecklat de elektroniska tjänsterna i synnerhet inom hälso- och sjukvården, vilket förbättrar tillgängligheten och gör att telefontiderna inte hopar sig. Som den primära kontaktkanalen rekommenderas e-tjänsten Klinik, genom vilken man kan lämna en kontaktbegäran när som helst under dygnet. Dessutom används tjänsten eHälsa, via vilken man kan beställa tid till mödra- och barnrådgivningen och fylla i blanketter för förhandsuppgifter. Inom socialarbetet för barnfamiljer betjänar servicehandlednings- och servicerådgivningstelefonen Helmi vardagar klockan 9–14. Man kan även skicka in en kontaktbegäran per e-post. Enligt planerna kommer man att utöka de elektroniska tjänsterna inom familjeträningen, de omfattande hälsoundersökningarna inom skolhälsovården vad gäller föräldrarnas del och inom barnskyddet och socialarbetet för barn och unga.

Grundtrygghetscentralens tjänster för barn och unga har aktivt deltagit i flera nationella utvecklingsprojekt, såsom projektet Glädje i föräldraskapet inom ramen för programmet Lasten Kaste. Inom ramen för projektet, som avslutades 31.5.2017, utvecklade man tillsammans med den öppna småbarnspedagogiken det holistiska mötandet av familjen och förstärkandet av föräldraskapet i vardagstjänsterna, snabb hjälp till familjerna samt sammanjämkande ledarskap med grundtrygghetscentralen och bildningscentralen. I projektet LAPE 2016–2019 tog man fram lågtröskeltjänster tillsammans med Mannerheims Barnskyddsförbunds Nylands krets, bland annat familjefadderverksamhet och verksamheten Bli vän med en invandarmamma. Inom ramen för projektet LAPE inrättades familjecentralnätverket i Nyland, där Lovisa aktivt medverkat, såsom också i Institutet för hälsa och välfärds nationella familjecentralnätverk. I projektet för framtidens social- och hälsocentral har Lovisa stads tjänster för barn och unga representerats bland annat i arbetsgruppen för tjänster för barn, unga och familjer och i arbetsgruppen för mental- och missbrukarvården. Vi medverkar också i projektet för framtidens barnskydd.

3.1.1 Rådgivningsbyråer för mödravård och preventivrådgivning

Lovisa och Lappträsk har erbjudit avgiftsfria preventivmedel till under 25-åringar sedan februari 2019. Syftet är att minska antalet aborter och icke-önskade graviditeter. Dessutom vill man reducera förekomsten av könssjukdomar och öka sexuella hälsan bland unga. Det räcker ändå inte att endast dela ut preventivmedel. Därför satsar man också på kvaliteten och tillgängligheten av sexualrådgivning för unga. Genom att dela ut avgiftsfria preventivmedel når sexualrådgivningen ut även till unga åldersgrupper. Alla preventivmedel är avgiftsfria. Med undantag av coronaviruspandemitiden har ungdomarna haft möjlighet att en gång i veckan

besöka preventivrådgivningen utan tidsbeställning. Detta har varit populärt bland ungdomarna, och verksamheten inleddes sannolikt igen efter att coronavirusrestriktionerna upphört.

Mödrarrådgivningens uppgift är att främja hälsan och välbefinnandet hos den gravida kvinnan, fostret, det nyfödda barnet och hela familjen som väntar barn. I enlighet med Institutet för hälsa och välfärds rekommendationer har man erbjudit periodiska hälsokontroller under graviditeten.

Familjer som väntar sitt första barn har erbjudits familjeträning och som fortsättning när barnet har fötts kursen Föräldraskapet främst. Avsikten med kursen är att stärka och stöda tidig växelverkan. Utmaningen har varit att få tillräckligt med deltagare i gruppverksamheten, och alla kurser har inte genomförts på grund av det låga antalet deltagare.

Sedan ingången av 2016 har man kunnat erkänna faderskap redan under graviditeten till hälsovårdaren på rådgivningsbyrån för mödravård. Två hälsovårdare på rådgivningsbyrån för mödravård har genomgått tilläggsutbildning och har sedan 1.12.2016 kunnat sköta efterkontrollerna för regelbundna förlossningar, en verksamhet som tidigare hörde till läkarens uppgifter.

3.1.2 Rådgivningsbyrå för barnavård

I verksamheten på rådgivningsbyrån för barnavård står ett multiprofessionellt förhållningssätt och ett holistiskt mötande av familjen i fokus.

Barnrådgivningens uppgift är att

- främja välbefinnandet hos barn under skolålder och deras familjer
- följa upp barnets fysiska, psykiska och sociala tillväxt och utveckling
- stöda och uppmuntra föräldrar i att uppfostra och ta hand om barnet i en trygg och barnvänlig miljö samt att även ta hand om den egna hälsan och parförhållandet
- i ett så tidigt skede som möjligt uppmärksamma familjer som behöver extra stöd och ordna ändamålsenlig hjälp.

3.1.3 Skol- och studerandehälsovård

Skolhälsovården är en lagstadgad och avgiftsfri primärvårdsservice som tillhandahålls året runt, i regel under läsåret. Skolhälsovården är en förebyggande service som stöder elevernas välbefinnande, sunda uppväxt, utveckling och studieförmåga.

Till skolhälsovårdstjänsterna hör

- att främja elevernas uppväxt och utveckling samt deras hälsa och välbefinnande
- att stöda elevernas föräldrar och vårdnadshavare i fostringsarbetet
- att i ett tidigt stadium identifiera och stöda elevens behov av särskilt stöd eller undersökningar och att stöda egenvård av långvarigt sjuka barn i samarbete med övriga aktörer inom elevvården och att vid behov hänvisa barnet till ytterligare undersökningar och fortsatt vård
- att främja en sund och trygg skolmiljö och främja välbefinnandet i skolan och följa upp detta
- att tillhandahålla mun- och tandvård för eleverna
- att tillhandahålla de specialundersökningar som är nödvändiga för att fastställa elevens hälsotillstånd.

Hälsovårdaren träffar eleverna vid årliga hälsoundersökningar. I undersökningarna görs en bedömning av elevernas tillväxt, utveckling och välbefinnande i relation till deras ålder och utvecklingsstadium och efter deras individuella behov genom intervjuer, kliniska undersökningar och vid behov också med andra metoder. Likaså fortsätter det vaccinationsprogram som inletts vid rådgivningsbyrån. I årskurs 1, 5 och 8 genomgår eleverna en omfattande hälsoundersökning, som genomförs i samarbete mellan eleven, vårdnadshavaren, hälsovårdaren och läkaren. Syftet med dessa undersökningar är att få en omfattande bild av barnets och familjens livssituation och de faktorer som påverkar hälsan.

Till **studerandehälsovården**, som i Lovisa gäller gymnasiestuderande, hör utöver ovannämnda förebyggande och hälsofrämjande åtgärder även hälso- och sjukvårdstjänster inklusive mental- och missbrukarvård, mun- och tandvård samt främjande av sexuell hälsa. Till studerandehälsovårdstjänsterna hör alltså icke-brådskande vård, inklusive sådan vård som det bestämts att ska ges inom 1–7 dagar. Tjänsterna omfattar inte brådskande sjukvård, som tillhandahålls vid hälsovårdscentralens brådskande mottagning.

3.1.4 Terapitjänster för barn

Fysioterapitjänsterna för barn och unga produceras i samband med fysioterapin på hälsovårdscentralen. Talterapi- och ergoterapitjänsterna för barn är i sin helhet köpta tjänster. Talterapi produceras i viss utsträckning även som terapi på distans, vilken märkbart ökade i omfattning under coronaviruspandemin.

3.1.5 Tidigt stöd

Under de senaste åren har man i Lovisa kraftigt utvecklat tjänsterna för tidigt stöd. Tjänsterna för tidigt stöd omfattar rådgivningsbyråns familjearbete, hemservice för barnfamiljer och psykiatriska sjukskötaren inom tjänster för barn och unga. Enligt socialvårdslagen har familjer som möter kriterierna i lagen subjektiv rätt till hemservice för barnfamiljer. Klientvolymerna för hemservice för barnfamiljer har de facto ökat sedan ändringen av lagen 2015. Inom hemservicen för barnfamiljer arbetar en närvårdare. Under de mest brådskande perioderna använder man dessutom köpta tjänster.

För att stöda föräldraskapet tillhandahåller familjecentralen rådgivningsbyråns förebyggande familjearbets-tjänster med låg tröskel. Det föreslås att rådgivningsbyråns familjehandledare besöker bland annat alla familjer som väntar barn. Den populära babyklubben och matkursen för familjer med bebis, som ordnas en gång per år, utgör också tidigt stöd.

Psykiatriska sjukskötaren inom tjänsterna för barn och unga ger handledning, råd, samtals- och konsultationsstöd för att stärka barnets, den ungas och familjens välbefinnande. Till arbetsuppgifterna hör bland annat identifiering av störningar i barns och ungas känsloliv, beteende och mentala hälsa. Psykiatriska sjukskötaren kartlägger situationen, erbjuder stödsamtal och hänvisar vid behov till fortsatt vård.

3.1.6 Familjerådgivning

Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor ges för att främja barnets välfärd, individuella uppväxt och positiva utveckling, stödja föräldraskapet samt för att stärka barnfamiljernas förmåga att klara sig självständigt och stärka sina resurser. Rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor omfattar bedömning, handledning, sakkunnigrådgivning och annat stöd i anslutning till barns uppväxt och utveckling, familjeliv,

människorelationer och sociala färdigheter. Rådgivningen i uppfostrings- och familjefrågor är sektorsövergripande. På Lovisa stads familjerådgivningsbyrå arbetar en psykolog och en socialarbetare. Familjerådgivningsbyrån är en del av familjecentralen.

3.1.7 Barnatillsyningsmannens tjänster

Borgå stads familjerättsliga enhet för östra Nyland producerar från och med ingången av 2017 barnatillsynsmannens tjänster för Lovisa och Lappträsk. Verksamhetsstället finns i Borgå familjecentral. I Lovisa har man vid behov mottagning en gång i månaden.

3.1.8 Socialarbete för barnfamiljer och barnskydd

Socialarbetet för barnfamiljer enligt socialvårdslagen är en socialtjänst som erbjuds familjer. Man strävar efter att i samarbete med föräldrarna svara på familjers behov av stöd utan ett klientförhållande inom barnskyddet. Syftet med socialarbetet för barnfamiljer är att främja och upprätthålla barns, ungas och familjers funktionsförmåga, sociala välfärd, trygghet och delaktighet. I första hand blir barnet klient inom socialarbetet för barnfamiljer efter en bedömning av servicebehovet. Servicebehovet bedöms i den omfattning som krävs i samråd med familjen och under ledning av en socialarbetare eller socialhandledare för barnfamiljer. I enlighet med socialvårdslagen får ett barn som är klient inom socialarbetet för barnfamiljer en egenvårdare. Egenvårdaren kan till exempel stötta barnet och familjen i svåra situationer, koordinera och uppskatta antalet stödformer i samråd med familjen och andra aktörer samt ge råd och stöd till sina klientfamiljer när det gäller barnfamiljers ärenden och tjänster. Under 2020 hade socialarbetet för barnfamiljer i genomsnitt 113 barn per månad som klienter.

Syftet med **barnskyddet** är att trygga barnets rätt till en trygg uppväxtmiljö, en harmonisk och mångsidig utveckling samt till särskilt skydd. Barnskyddet har tre grundläggande uppgifter: att påverka barnens allmänna uppväxtförhållanden, stöda föräldrarna vid fostran av barn och det egentliga uppdraget att skydda barn. Barn- och familjeinriktat barnskydd är barnskydd som genomförs då barnet och familjen har ett klientförhållande med barnskyddet. Bland annat utgör uppgörande av klientplan, åtgärder inom öppenvården, brådskande placering och omhändertagande av barn samt ordnande av vård utom hemmet och eftervård barn- och familjeinriktat barnskydd.

År 2020 hade barnskyddet 84 klienter per månad i genomsnitt, av dem var i genomsnitt 21 barn per månad placerade utom hemmet och 18 barn per månad i genomsnitt i eftervård. Under 2020 var 0,8 % av 0–17-åringarna klienter hos barnskyddets öppenvård, medan medeltalet för hela Finland låg på 1,3 %.

Socialarbetet för barnfamiljer och barnskyddet är en del av familjecentralen som ligger på Öhmansgatan 4, Lovisa. Lappträsk saknar egna mottagningslokaler, så man träffar klienterna genom hembesök.

Barnskyddets resurser och dimensionering

Inom socialarbetet för barnfamiljer finns två socialarbetartjänster och tre socialhandledartjänster. Inom familjearbetet enligt socialvårdslagen arbetar två familjehandledare. Alla dessa uppgifter är tillsatta antingen med ordinarie anställda eller anställda med vikariebehörighet.

Inom barnskyddet finns tre socialarbetartjänster av vilka två är besatta. Den tredje socialarbetartjänsten har flera gånger varit ledigförklarad, men ingen sökande som uppfyller kraven för tjänsten eller kraven för vikarier har hittats. Därtill finns det en socialhandledartjänst inom barnskyddet. Inom det effektiverade familjearbetet finns två familjehandledaruppgifter. Förutom för en socialarbetartjänst är alla tjänster och uppgifter tillsatta.

Den största utmaningen inom socialarbetet för barnfamiljer och barnskyddet är svårigheten att rekrytera socialarbetare som uppfyller behörighetskraven. Enligt lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) kan en person som studerar för att bli socialarbetare och som med godkänt resultat har avlagt ämnesstudierna och praktik i socialt arbete arbeta högst ett år som socialarbetarvikarie. Från hösten 2019 till augusti 2020 var tre av socialarbetartjänsterna inom socialarbetet för barnfamiljer och barnskyddet obesatta. Detta ledde till att man inte till alla delar klarade av att följa de i socialvårdslagen utsatta tidsfristerna. Under denna tid överskred 36 % av bedömningarna av servicebehovet inom barnskyddet tidsfristen på tre månader. Enligt den senaste enkäten som berörde barnskyddets tidsfrister, för perioden 1.10.2020–31.3.2021, överskred enbart 5 % av bedömningarna av servicebehovet tidsfristen på tre månader.

Regeringen har berett en lag om ändring av barnskyddslagen. Behandlingen av de ändringar som planeras i barnskyddslagen sker stegvis. Avsikten är att hösten 2021 lämna en regeringsproposition om personaldimensioneringen för socialarbetare inom barnskyddet. En regeringsproposition om de övriga ändringar som planeras i barnskyddslagen lämnas under våren 2022.

Bestämmelsen om personaldimensioneringen för socialarbetare kommer att lämnas till riksdagen för behandling hösten 2021 som en budgetlag. Enligt förslaget som gäller dimensioneringen ska en socialarbetare med ansvar för barnens ärenden få ansvara för högst 35 barn 2022–2023. Från och med 2024 ska dimensioneringen vara 30 barn/socialarbetare.

Med nuvarande antal tjänster är det möjligt att uppfylla personaldimensioneringskravet på 35 barn/socialarbetare om vi klarar av att tillsätta samarbetsområdets alla socialarbetartjänster inom barnskyddet. Det viktigaste är att klara av att besätta alla nuvarande tjänster. Dimensioneringskravet för 2024 kräver utökning av personalen, men det lär Östra Nylands välfärdsområde ta ställning till.

3.2 Skola och småbarnspedagogik

Småbarnspedagogiken i Lovisa

Småbarnspedagogiken är en del av Lovisa stads utbildningssystem och ett viktigt skede i barnets växande och lärande. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande. Avsikten med småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för barnen.

Till småbarnspedagogikens ansvarsområde hör småbarnspedagogik för under 6-åringar, kompletterande småbarnspedagogik för förskolebarn och hemvårdsstöd som betalas via Folkpensionsanstalten. Småbarnspedagogik är en lagstadgad service. Kommunen ska se till att det finns tillgång till småbarnspedagogik (på finska, svenska eller samiska beroende på barnets modersmål) som anordnas eller övervakas av kommunen i den omfattning och i sådan form som behovet inom kommunen förutsätter. Föräldrarna har en subjektiv

rätt att välja formen för sitt barns småbarnspedagogik: kommunal småbarnspedagogik, privat småbarnspedagogik eller hemvårdsstöd.

I Lovisa ordnas småbarnspedagogik på daghem, gruppfamiljedagvård och familjedagvård som kommunala tjänster som föräldrarna har subjektiv rätt att välja. En plats inom skiftomsorgen ordnas genom behovsprövning på basis av att föräldrarna skiftarbetar eller studerar. Öppen småbarnspedagogik är ett alternativ till småbarnspedagogik som tillhandahålls på kommunala daghem. Som privata tjänster erbjuds småbarnspedagogik i gruppfamiljedaghem och familjedagvård. Hemvårdsstödet är lagstadgat.

Småbarnspedagogiken i Lapträsk

I Lapträsk har småbarnspedagogik tillhandahållits på daghem, på gruppfamiljedaghem och inom familjedagvård 2017–2020. Under 2020 ändrade man på serviceutbudet genom att koncentrera all småbarnspedagogiska verksamhet i kommunen till daghemmet Trolldalen. Gruppfamiljedaghemmet i Porlom by lades ner och i stället för det inrättade man en satellitgrupp för daghemmet. Genom att inrätta satellitgruppen klarade man av att utöka antalet platser inom småbarnspedagogiken. Kommunens enda familjedagvårdare avgick med pension, och de barn som vårdats hos familjedagvårdaren överfördes till daghemmet. I Lapträsk finns ingen privat småbarnspedagogisk verksamhet.

Inom småbarnspedagogiken i Lapträsk har barnets subjektiva rätt till småbarnspedagogik förverkligats 2017–2020, och vårdtiderna har inte begränsats även om en av barnets föräldrar arbetat. Personaldimensioneringen har inte heller skärpts, utan relationstalet har varit 7:1.

I Lapträsk har man ökat antalet lärare inom småbarnspedagogik så att varje daghemsgrupp har en behörig lärare inom småbarnspedagogik som ansvarar för den pedagogiska verksamheten. I kommunen arbetar en speciallärare inom småbarnspedagogik, som har deltagit i bedömningen av barnens stödbehov och i planeringen och genomförandet av stöd. Specialläraren har också handlett och gett råd till personalen samt gett specialundervisning på deltid.

Lapträsk kommuns plan för småbarnspedagogik upprättades 2017 och uppdaterades 2019 efter ändringarna i lagen om småbarnspedagogik.

I Lapträsk tillhandahålls småbarnspedagogik på båda inhemska språken. Andelen svenskspråkiga barn inom småbarnspedagogiken uppgår till cirka 35 % och andelen mångkulturella barn till cirka 7,5 %.

Förskoleundervisningen i Lovisa

Läroplanen för förskoleundervisningen i Lovisa stad är härledd ur Undervisningsstyrelsens grunder för förskoleundervisningens läroplan. Förskoleundervisning ges antingen i samband med daghemmet eller skolan. Förskoleundervisningens lokala läroplan skapades utifrån de grunder för förskoleundervisningens läroplan som Undervisningsstyrelsen godkänt och togs i bruk 1.8.2016.

Förskolan är en viktig period i barnets liv. Målet är att varje barns lärandeväg från småbarnspedagogik till förskolan och vidare till den grundläggande utbildningen fortsätter enhetligt utgående från barnets behov.

I Lovisa har förskoleundervisningen som mål att stöda och uppmuntra barnet att växa upp till en skolelev. Förskoleundervisningens uppgift är att undervisa och öva barnets skolförmågor och att stärka förutsättningarna för lärande och utveckling. Färdigheter som behövs för självständigt arbete hjälper barnet hela livet. Hit hör till exempel att koncentrera sig på sina egna sysslor, att lyssna och följa instruktioner samt att inleda ett arbete och att slutföra det.

Förskoleundervisningen är målinriktad verksamhet. Verksamheten är planerad så att varje barn ställs inför lämpligt stora utmaningar. Sålunda kan barnet njuta av det som hen gör och hitta inlärningsglädjen. Samtidigt blir självförtroendet och tron på sig själv som en lärande individ starkare.

Vårdnadshavarnas delaktighet utgör en av förskoleundervisningens resurser. I samarbete med vårdnadshavarna kan man bättre beakta barnens unikheter och berika verksamheten på alla vis.

I Lovisa ges förskoleundervisning i samband med skolorna.

Förskoleundervisningen i Lappträsk

I Lappträsk är ordnandet av förskoleundervisning underställt bildningsväsendet. Förskoleundervisning ges på finska i Hilda Käkikosken koulu och Kirkonkylän koulu. I Kapellby skola ges förskoleundervisning på svenska. Förskolebarnen deltar med skoleleverna så mångsidigt som möjligt i all verksamhet. Även redskapen och lokalerna är tillgängliga på samma sätt som för skoleleverna. Förskoleleverna har också sitt eget klassrum, och de deltar i skollunchen. Om förskolegruppen är liten, planeras verksamheten delvis tillsammans med en annan klass. Förskolan följer skolornas läsårsplan. Skolföreståndaren ansvarar för genomförandet av förskolans undervisning. Förskoleundervisning ges i Lappträsk minst 700 timmar per läsår (20 timmar per vecka). Barn som går i förskolan har också rätt till dagvård. Barn som går i förskolan har rätt till kompletterande småbarnspedagogik på morgonen före förskolan och på eftermiddagen efter förskolan. Gruppen för kompletterande småbarnspedagogik är tvåspråkig. Gruppen hade sitt verksamhetsställe i daghemmet Trolldalen 2017–2020. Kompletterande småbarnspedagogik har också ordnats i det före detta gruppfamiljedaghemmet i Porlom by, nuvarande daghemmets satellitgrupp.

Grundläggande utbildning i Lovisa

Under läsåret 2020–2021 gavs grundläggande utbildning i totalt sju svenska lågstadieskolor och sex finska lågstadieskolor i Lovisa. En av de finska lågstadieskolorna är en enhetsskola där det ges förskoleundervisning och grundläggande utbildning i årskurs 1–9. I Lovisa finns också en svensk högstadieskola. I Lovisa gavs grundläggande utbildning i sammanlagt 13 grundskolor läsåret 2020–2021. Två gymnasier, finska Loviisan lukio och svenska Lovisa Gymnasium, samarbetade tätt med den grundläggande utbildningen.

De nya läroplanerna för den grundläggande utbildningen togs i bruk 1.8.2016 i årskurs 1–6 i samtliga skolor. De högre årskurserna tog läroplanerna i bruk enligt följande: årskurs 7 1.8.2017, årskurs 8 1.8.2018 och årskurs 9 1.8.2019. Den lokala läroplanen kan vid behov preciseras senare. Avsikten är att läroplanen ska vara ett levande och flexibelt stöd för undervisningen och skolans verksamhet.

Den nya läroplanen preciserar verksamhetsidén för den grundläggande utbildningen i Lovisa stad. Målet är att bygga upp en god grund för elevernas liv genom att skapa en trygg inlärningsmiljö där det är möjligt att lära sig de kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Strukturerna och metoderna för en lärande

gemenskap bidrar till välfärden och säkerheten och skapar därmed förutsättningar för lärande. Dessa synvinklar omfattar allt skolarbete och styr allas arbete. I verksamheten beaktar man medlemmarnas individualitet och jämställdhet samt gemenskapens behov. Skolans praxis är flexibla och möjliggör mångsidig verksamhet. Motionering och gemensamma funktioner som främjar mentalt välbefinnande utgör en naturlig del av varje skoldag. Den generellt inriktade elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen.

Eleverna har en likvärdig möjlighet att få vägledning och stöd för sin utveckling och sin inläring både som individer och som medlemmar i grupp. I gemenskapen uppskattas välvillighet och vänlighet. Mobbning, våld, rasism eller annan diskriminering är oacceptabla och man ingriper i olämpligt beteende. I skolarbetet eftersträvas en förutsägbar och rofylld vardag. Det att man blir hörd och upplever rättvisa bygger förtroende. En lugn och tolerant atmosfär, goda sociala relationer och en trivsamt miljö främjar arbetsfriden.

Undervisning enligt läroplanen, handledning, elevvård och läroplansenligt stöd under alla skoldagar och en trygg inlärmingsmiljö är varje elevs rättighet. Utbildningsanordnaren är ansvarig för att se till att elevens rättigheter förverkligas och är ansvarig för att skapa förutsättningar för skolarbete som främjar detta. Skolledningen bär det praktiska ansvaret för lösningar som anknyter till ordnandet av undervisningen, handledningen, elevvården och stödet i skolgemenskapen, på alla årskurser och i alla läroämnen.

I Lovisa beslutar skolorna om teman för ämnesövergripande inlärningshelheter och antecknar dem i läsårsplanen. Skolorna har en skyldighet att inkludera eleverna i planeringen av inlärningshelheter. Varje skola måste ordna åtminstone en ämnesövergripande inlärningshelhet under läsåret.

Klasslärarna eller klassföreståndarna ska ha en helhetsbild om elevens välfärd. I Lovisa används som samarbetsredskap mellan skolan och hemmet huvudsakligen det elektroniska programmet Wilma. Utöver detta kallar klassläraren eller klassföreståndaren vårdnadshavaren till utvecklingsamtal varje läsår.

I fall av överträdelser används en likformig modell för pedagogiska samtal som man beslutar över i skolorna. Eleven ska få information om sina rättigheter och skyldigheter i början av skolåret.

De ungdomar som går ut grundskolan vårterminen 2021 och som ansökt om en studieplats vid den gemensamma ansöknings 2021 är de första som omfattas av avgiftsfria studier i andra stadiet och den utvidgade läroplikten till åldern 18 år. Läropliktslagen trädde i kraft i början av augusti 2021, men bestämmelserna om skyldigheten att söka till utbildning trädde ikraft redan vid ingången av januari 2021. Läroplikten upphör då den unga fyller 18 år eller då hen avlägger en examen på andra stadiet, antingen studentexamen eller yrkesinriktad examen.

Grundläggande utbildning i Lapträsk

Finskspråkiga elever i högstadieålder i Lapträsk gick i skola i Kouvola vid enhetsskolan Elimäen yhtenäiskoulu fram till våren 2020. Från och med hösten 2020 hänvisades de finskspråkiga eleverna i högstadieålder till Lovisa stads utbildningstjänster. Utbildningstjänster för svenskspråkiga elever i högstadieålder har man redan länge köpt av Lovisa stad. Orsaken till varför man hänvisade eleverna till en annan kommun mitt i skolgången var att Kouvola stad sade upp sitt avtal med Lapträsk kommun om utbildningen för de högre årskurserna. Avtalet sades upp först i slutet av januari 2020, vilket påverkade elevernas möjligheter att planera sin skolgång i en stabil verksamhetsmiljö. Genom gott samarbete med Lovisa stad klarade man ändå av att ordna

utbildningstjänsterna för de finskspråkiga Lappträsk eleverna i högstadieålder innan läsåret 2019–2020 avslutades, även om ändringen belastade de unga och deras familjer.

I Lappträsk genomförde man projektet eMobilskola 2017–2020, vilket även väckt riksomfattande intresse. Inom ramen för projektet ordnade man undervisning för eleverna i årskurs 0–6 vid undervisningsstället i Hilda Käkikosken koulu i Eskola by i Kannus. Under projektet utvecklade man utbildningstjänster som inte är bundna till någon viss plats och undervisning som genomförs digitalt och på distans. Projektet främjade utvecklingen av digitala utbildningstjänster i Lappträsk kommun och gav goda färdigheter inför den exceptionella verksamheten under coronaviruspandemin.

Med hjälp av distansundervisning klarade utbildningstjänsterna i Lappträsk av att svara mot utmaningarna för skolgången under det förändrade läget 2020 på grund av coronaviruspandemin, eftersom alla elever hade fått personliga terminaler (1:1) såväl inom förskoleundervisningen som den grundläggande utbildningen. Eftersom skolan redan hade tagit ett digitalt språng hade eleverna goda förutsättningar för distansundervisningen. Man klarade av att ordna utbildningstjänsterna på ett bra sätt under de totalt exceptionella omständigheterna tack vare den utmärkta undervisningspersonalen. Personalen hade utbildats och klarade av att utnyttja lärmiljön på webben på ett professionellt sätt. Eleverna fick undervisning och handledning under virtuella lektioner med hjälp av Google Classroom. Vårdnadshavarna gav berömlig respons, och det uppstod inga betydande luckor i elevernas inläring trots restriktionsåtgärderna.

I värdegrunden för den grundläggande utbildningen i Lappträsk för man fram positiva känslor, glädjen att lära sig och att lära sig tillsammans. I skolorna betonas trivsel och en trygg inlärningsmiljö som stöder elevernas personliga förmåga att utveckla sin egen inläring och sina förmågor. Den individuella inlärningsprocessen förstärks genom att man lär sig av andra, vilket möjliggör interaktion, socialisering och delaktighet. Eleverna uppmuntras till att vara kreativa, nyfikna och att utveckla en god självkänsla genom att skapa en egen kulturidentitet och förstärka tron på framtiden. Självkänsla är en viktig del av inlärningsprocessen och den förstärks genom att experimentera och tillämpa nya idéer för att lösa problem.

Gymnasier och medborgarinstitut

När den grundläggande utbildningen avslutats kan den unga fortsätta studera på andra stadiet, till exempel på gymnasium eller yrkesskola. I Lovisa finns det ett svenskt och ett finskt gymnasium. Båda är belägna i centrum av Lovisa.

Lovisa stads gymnasieutbildnings vision prioriterar ett vidsträckt samarbete. Man samarbetar både yrkesläroanstalter och gymnasier emellan och över utbildningsgrader. Särskilt betonas utvecklingen av informations- och kommunikationsteknik i undervisningen. Gymnasierna har pågående internationella projekt samt studerande- och lärarutbyte med olika skolor och länder.

Gymnasieeleverna i Lappträsk bedriver sina studier på andra orter, i huvudsak i Lovisa eller Elimä.

Valkon kansalaisopisto (Vako) och Lovisa svenska medborgarinstitut (Mi) sammanslogs till Loviisan kansalaisopisto, Lovisa medborgarinstitut 1.1.2020. Nu finns det ett tvåspråkigt medborgarinstitut i Lovisa, Lappträsk och Pyttis. Medborgarinstitutet ordnar öppen universitetsundervisning, examensinriktad utbildning, grundläggande konstundervisning, utvecklings- och serviceverksamhet samt rekreations- och intressebetonad utbildning.

3.3 Elevhälsan i Lovisa stad och Lapträsk kommun

Lovisa och Lapträsk har en gemensam styrgrupp för elevhälsan. Direktören för centralen för bildning och välfärd är ordförande för gruppen och medlemmarna består av den grundläggande utbildningens representation, grundtrygghetscentralens tjänster för barn och unga, skolhälsovården samt psykolog- och kuratorstjänsterna. Dessutom är Lapträsk kommuns bildningsdirektör medlem i styrgruppen. Styrgrupper styr, koordinerar, övervakar och stöder skolorna i elevhälsoarbetet.

Skolans personal har tillsammans med personalen inom skolhälsovården och studerandevården i enlighet med lagen om elev- och studerandevård utövat sektorsövergripande generellt inriktad elevhälsa i skolorna. I och med lagen har tyngdpunkten gått mot en riktning som betonar gemenskap, delaktighet och förebyggande.

3.3.1 Elevhälsans verksamhet

Elevhälsan främjar elevens studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande. Den stöder skolvardagen och välbefinnandet i skolgemenskapen. Elevhälsan angår alla som arbetar i skolgemenskapen.

Generellt inriktad elevhälsa är den primära verksamhetsformen för elevhälsan i skolan. Genom elevhälsans åtgärder främjar man elevernas och vårdnadshavarnas delaktighet, skolans fostrings- och undervisningsarbete, omsorgen om vardagen och välbefinnandet. Den generellt inriktade elevhälsan är förebyggande och yrkesövergripande. Skolans elevhälsogrupp bär ansvaret för planeringen av elevhälsan.

Individuellt inriktad elevhälsa genomförs alltid i samarbete med eleven och hans vårdnadshavare. Syftet är att i ett så tidigt skede som möjligt förebygga, identifiera, lindra och avlägsna inlärningshinder, inlärningssvårigheter och andra skolgångs- och studierelaterade problem. Den individuellt inriktade elevhälsan består av skolhälsovården, skolkurators- och skolpsykologtjänsterna och det sektorsövergripande elevhälsoarbetet.

Till stöd för eleven kan man tillsätta en **sektorsövergripande expertgrupp** då man för att ordna med stöd för eleven behöver mångsidig expertis inom flera sektorer. Man kommer överens med eleven och vårdnadshavaren om medlemmarna i expertgruppen.

3.3.2 Skolkuratorer och -psykologer

Skolkuratorn har i uppgift att i egenskap av expert inom socialarbete ge eleverna stöd och handledning för skolgången. Syftet med arbetet är att förebygga och avlägsna sociala och psykiska svårigheter som hänger samman med elevens utveckling och att främja inlärning, välbefinnande och sociala färdigheter. Eleven får stöd i frågor som gäller beteende, sociala relationer, känsloliv, familjesituation och fritid. Skolkuratorn för stöd- och handledningssamtal med eleverna och samarbetar med elevens familj, skolans personal, olika myndigheter och andra aktörer.

Man kan be **skolpsykologen** om hjälp då eleven behöver stöd och bedömning vid knutpunkter i utvecklingen eller känslolivet, inlärningsrelaterade frågor, upprätthållandet av koncentrationen eller växelverkan. Eleven,

föräldrarna eller skolans personal kan ta initiativet till arbetet. Skolpsykologen kan ge elevens föräldrar och närmaste fostrare handledning samt arbeta med eleven. Elevens önskemål beaktas i frågor som berör hen. Skolpsykologen observerar och stöder elevens situation också ur gruppens perspektiv, som en del av skolgemenskapen.

I skolpsykologens arbete betonas konfidentialitet. För överföring av uppgifter begärs elevens och vårdnadshavarens tillstånd. Man kommer fram till goda stödåtgärder och lösningar oftast genom diskussion och överenskommelse, i samarbete med hemmet och skolan och eventuella vårdande eller rehabiliterande parter.

Målen för elevhälsan i Lovisa och Lapträsk och de mest centrala principerna för hur elevhälsan genomförs:

- Vi främjar studerandenas inläring, hälsa, välfärd och delaktighet.
  - Vi ordnar lägerskolor eller läger för gruppanpassning, utvecklar stödelevsverksamheten, ungdomsfullmäktiges verksamhet samt elev- och studerandekårsverksamheten.
- Vi satsar på förebyggande av problem och tidigt ingripande.
  - Vi utvecklar skolans ungdomsarbete och förebyggande missbrukarvårdsarbete (Hubu och enkäten Hälsa i skolan), de omfattande hälsogranskningarna, det uppsökande ungdomsarbetet, skolcoachen i årskurserna 7–9, styrnings- och servicenätverket för unga (NOPA), sakkunnigledda undervisningstimmar som främjar mental hälsa och som hålls av sakkunniga, arbetsverkstäderna, flexibel grundläggande utbildning (JOPO) i årskurserna 7–9 och övriga smågrupper inom den grundläggande utbildningen.
- Vi främjar välfärden, hälsosamheten, säkerheten och tillgängligheten av läroanstaltsgemenskapen och studiemiljön.
  - Läroanstaltsspecifika generellt inriktade elevhälsogrupper som är verksamma i skolorna, verksamheten KiVa-skola i samtliga skolor, gruppverksamhet, skolornas klubbverksamhet, utlysande av skolfred, skolornas temadagar, hälsosamheten och tryggheten av skolgemenskapen och studiemiljön samt välfärden för studiegemenskapen granskas vart tredje år vid sektorsövergripande inspektioner och Utbildningsstyrelsens Trivselprofilenkät.
- Vi främjar samhällelig verksamhet och samarbetet mellan hemmet och läroanstalten.
  - Uppföljning av frånvarofall, diskussioner för utvärdering av elever samt föräldrakvarter, informationskvällar eller föreläsningar, enkäter som genomförs i skolorna och samarbete med föräldraföreningar.
- Vi ordnar elevhälsotjänsterna jämlikt för alla elever och studerande.
  - Vi prioriterar, övervakar och följer upp helheten för elevhälsotjänsterna samt allokera resurserna och undersöker att resurserna är tillräckliga.

3.4 Fritids- och ungdomsväsendet

3.4.1 Fritidstjänsterna

Lovisa

Fritidsväsendet utgör en del av bildningscentralens verksamhet. Fritidsväsendets verksamhet innefattar idrotts- och ungdomsverksamheten. Verksamhetsidéen för fritidsväsendet är att förbättra levnadsförhållandena för unga och skapa förutsättningar för de ungas medborgarfärdigheter samt att främja sunda

levnadsvanor. Fritidsväsendet upprätthåller ungdomslokaler och ger årligen ekonomiskt stöd till den lokala föreningsverksamheten och föreningshus. Fritidsväsendet samarbetar och har samarbetat med församlingarna och föreningar i att hålla ungdomslokalerna öppna.

Fritidsväsendet samarbetar aktivt bland annat med skolor, daghem, församlingarna och lokala föreningar och försöker ordna meningsfull verksamhet för barn och unga. Under skolloven ordnas olika motionsevenemang, läger, pysselklubbar och utfärder till nöjesparker, simhallar, skidcenter och konserter.

Inom fritidsväsendet koordinerar man också projekt och kampanjer samt ordnar större evenemang, såsom Picnic on the beach, i samarbete med kulturtjänsterna. Det finns ett flertal projekt, bland annat projekten I rörelse (småbarnspedagogiken, skolan och studier i rörelse), projekt för ett rörligt arbetsliv och som ett nytt projekt Lovisamodellen (skoj med hobby), som syftar till att det ska vara möjligt för alla barn och unga att i samband med skoldagen ha en avgiftsfri hobby som de tycker om.

Motion

Fritidsväsendet erbjuder barn och unga sådana motionsformer som de lokala föreningarna inte kan erbjuda. Staden ordnar motionsklubbar för barn i årskurs 1–6 och för barn som har en åkomma eller annars har behov av särskilt stöd (klubben Club Sporttis). Idrottstjänsterna samarbetar med småbarnspedagogiken, skolorna och gymnasierna och hjälper dem att ordna idrottsupplevelser samt medverkar i utbudet (till exempel försök med olika idrottsgrenar, idrottsdagar och -evenemang).

På sommaren ordnar idrottsväsendet idrotts- och simskolor samt läger. Simundervisningen är en av de viktigaste uppgifterna. Fritidsväsendet erbjuder stadens alla elever i årskurs 2 inom den grundläggande utbildningen möjlighet till simundervisning av idrottsinstruktör på servicehuset Esplanad. Simskolor ordnas på servicehuset Esplanad året runt, och på sommaren ordnar staden och olika föreningar simskolor för nybörjare och fortsättningskurser på stadens badstränder. Dessa understöder staden ekonomiskt.

Tillsammans med olika föreningar ordnar staden månatligen idrottsunderlandsverksamhet i Lovisa centrum, vilken har som syfte att uppmuntra och aktivera hela familjen att röra på sig tillsammans.

Det finns ett rätt mångsidigt utbud av motionsformer i Lovisa. Motion ordnas av flera olika idrottsföreningar. I Lovisa centrum finns två stora idrottshallar och mindre hallar och salar i vilka man kan utöva de flesta motionsformer. Centralidrottsplanen i Lovisa erbjuder fina motionsmöjligheter under sommarperioden. Det finns upplysta skidspår såväl i centrum som i periferin. I Lovisa finns det även flera gym, hockeyrinkar, badstränder, beachvolleyplaner, tennisplaner, friidrottsplaner samt sand- och gräsplaner. I Lovisa centrum finns dessutom en ishall. Staden understöder föreningsverksamheten ekonomiskt och genom att avgiftsfritt erbjuda lokaler för hobbyverksamhet som ordnas för under 18-åringar.

Under fullmäktigeperioden har fritidsnämnden, som upplöstes i slutet av 2018, och välfärdsnämnden, som varit verksam sedan 2019, beviljat finansiering för privata idrottsplatsprojekt såsom frisbeegolfbanor.

Motionsrådgivningen har i flera års tid samarbetat med hälsovårdscentralen. Motionsrådgivningen är individuell rådgivning som omfattar individuella möten. Vid rådgivningen utnyttjar man olika hälsomätningar och material som främjar motion, såsom handböcker och andra anvisningar. Motionsrådgivningen innefattar servicehandledning och informering om motionsutbudet och om olika idrottsanläggningar. Man har börjat

utvidga motionsrådgivningen att också omfatta ungdomar, och hösten 2021 erbjuder man motionsrådgivning också på mödrarådgivningen för gravida kvinnor och kvinnor som nyss fött barn.

3.4.2 Ungdomsarbetet i Lovisa

Till ungdomsarbetets mest traditionella och viktigaste uppgifter hör ungdomsgårdsverksamheten. Där träffar ungdomarna varandra. Stadens ungdomslokaler finns i Lovisa centrum, Valkom, Forsby och Strömfors kyrkby. Klubbar för yngre tonåringar ordnas för elever i årskurs 5–6 och för ungdomar i åldern 13–18 år, vid olika klockslag. På plats i ungdomslokalerna i Lovisa finns både stadens egna ungdomsledare, timledare och representanter för olika föreningar. Verksamheten omfattar också annan klubbverksamhet, såsom flickklubb, Diginuokku, sportklubb och äventyrsklubb. Utöver detta ordnar ungdomsarbetarna evenemang av olika slag för ungdomar i samarbete med övriga fritidstjänster.

Under pandemin har mobilt ungdomsarbete varit en omtyckt verksamhetsform, vilken etablerats som ett bestående inslag i ungdomsväsendets verksamhet. Ungdomsarbetarna rör sig i staden och byarna, där de träffar ungdomar och får på detta vis kontakt med ungdomar utanför ungdomsgården.

Ett av de viktigaste delområdena i ungdomsarbetet är förebyggande rusmedelsarbete. Målet med arbetet är att upplysa om och att förebygga användningen av rusmedel bland ungdomar. Ungdomsledarna deltar vid behov på föräldrakvällar.

Specialungdomsarbetet erbjuder hjälp till de ungdomar som behöver det. Arbetet riktar sig till ungdomar som är i risk att marginaliseras eller som redan blivit marginaliserade. Ungdomsväsendet deltar aktivt i undervisningen på högstadieskolornas Jopo-klasser (flexibel grundläggande utbildning).

Skolungdomsarbetaren är ett nytt inslag i ungdomsväsendets team. Skolungdomsarbetaren arbetar i regel vid fyra olika skolor med ungdomar i årskurs 5–9. Efter skoldagen medverkar skolungdomsarbetaren i ungdomsväsendets övriga verksamhet. Skolungdomsarbetet är ett projekt som finansieras av regionförvaltningsverket och som upphör i december 2022. Skolungdomsarbetet tjänstgör som en bro mellan skolan och ungdomsväsendet, och skolungdomsarbetaren är ungdomsväsendets representant i skolan.

3.4.3 Ungdomsarbetet i Lappträsk

Ungdomsväsendet har som syfte att stöda ungdomarna och att ge dem fostrande handledning med hjälp av olika verksamhetsformer. Man försöker främja barns och unga personers välfärd genom multiprofessionellt samarbete. Ungdomsarbetet omfattar bland annat skolungdomsarbete, ungdomsgårdsverksamhet, förebyggande rusmedelsarbete, klubbverksamhet, evenemang, flickarbete och uppsökande ungdomsarbete. Ungdomsarbete utförs i tätt samarbete med grannkommunerna och -städerna och i samarbete med lokala föreningar. Vad gäller föreningarna har i synnerhet samarbetet med 4H kring bland annat sysselsättning av unga och sommarjobb burit frukt de senaste åren.

I Lappträsk finns det en ungdomsgård i Lappträsk kyrkby. På ungdomsgården arrangeras det också olika kurser, temakvällar och speltturneringar. Lokala föreningar använder också ibland ungdomsgården för klubbverksamhet. Utöver detta har man erbjudit upplevelser för ungdomarna genom olika utflykter (till exempel Borgbacken, Messilä, konserter).

I Lapträsk utför ungdomsledaren och den uppsökande ungdomsarbetaren förebyggande rusmedelsarbete i samarbete med skolorna och olika organisationer som utför förebyggande rusmedelsarbete.

Former av och samarbete i anknytning till ungdomsarbete i Lapträsk

I Lapträsk utför man skolungdomsarbete genom att röra sig i högstadieskolorna (Elimä och Lovisa) och i lågstadieskolorna. Ledarna deltar bland annat i gruppbildningsaktiviteter och olika slags temadagar.

Ungdomsarbete utförs också i sociala medier. Ungdomsledaren och uppsökande ungdomsarbetaren är anträffbara bland annat på Facebook och Instagram. Sociala medier är ett lätt sätt att hålla kontakt med ungdomarna och effektiverar också kommunikationen om evenemang och frågor som intresserar ungdomarna. Under coronaviruspandemin utökade man dessutom märkbart arbetsformerna för det digitala ungdomsarbetet då ungdomskvällarna flyttades till webben.

3.4.4 Uppsökande ungdomsarbete

Lovisa

Det uppsökande ungdomsarbetet är specialungdomsarbete som utförs med multiprofessionella nätverk och vars främsta uppgift är att hjälpa under 29-åriga ungdomar som är utanför utbildningen eller arbetsmarknaden eller som behöver hjälp för att få de tjänster som de behöver. Den huvudsakliga målgruppen är 15–25-åringar som bor i Lovisa och Lapträsk. Det uppsökande ungdomsarbetet i Lapträsk och Lovisa görs i intensivt samarbete över kommungränserna.

Syftet med det uppsökande ungdomsarbetet är att med snabbt ingripande, individuell hänvisning till tjänster och grupphandledning främja stärkandet av de ungas sociala identitet och att förebygga risken för marginalisering. Detta sker genom att styra de unga till de tjänster och annat stöd som de behöver, genom att stöda de unga i hanteringen av sitt liv och vardagen och att sköta sina egna ärenden samt genom att i den mån det är möjligt handleda de unga i ordnandet av studie-, arbets-, penning- och bostadsärenden.

Syftet med det uppsökande ungdomsarbetet är att främja de ungas utveckling, självständighetsprocess och uppnående av framtida mål. Det uppsökande ungdomsarbetet görs alltid i första hand utgående från den ungas egna mål och de uppgifter som man fått av den unga samt utgående från den ungas egen uppskattning om behovet av stöd.

Det uppsökande arbetet görs i den omgivning där den unga normalt rör sig. Sådana är bland annat sociala medier, den grundläggande utbildningens årskurser 7–9 (särskilt årskurs 9), andra stadiets utbildning, kommunens och församlingens ungdomsarbete, verkstäderna och socialväsendet. Den centrala tanken är att greppa tag om den unga innan hen har försvunnit från vårt servicesystem. Detta möjliggörs genom ett intensivare samarbete mellan olika sektorer och genom att skapa ett inemot heltäckande system för att följa upp och handleda de unga.

Det uppsökande ungdomsarbetet i Lovisa utförs av tre specialungdomsarbetare. Avsikten är att ha det uppsökande ungdomsarbetet som en del av Lovisas servicesystem. I Lovisa har man gjort två uppgifter som uppsökande ungdomsarbetare stadigvarande. Denna åtgärd har krävt att en uppsökande ungdomsarbetare

allt fastare engageras för koordineringen av ungdomsarbetet, det uppsökande ungdomsarbetet och Navigatorns verksamhet.

Lapträsk

Ungdomsväsendet har som syfte att stöda ungdomarna och att ge dem fostrande handledning med hjälp av olika verksamhetsformer. Man försöker främja barns och unga personers välfärd genom multiprofessionellt samarbete. Ungdomsarbetet omfattar bland annat skolungdomsarbete, ungdomsgårdsverksamhet, förebyggande rusmedelsarbete, klubbverksamhet, evenemang, flickarbete och uppsökande ungdomsarbete. Ungdomsarbete utförs i tätt samarbete med grannkommunerna och -städerna och i samarbete med lokala föreningar. Vad gäller föreningarna har i synnerhet samarbetet med 4H kring bland annat sysselsättning av unga och sommarjobb burit frukt de senaste åren.

I Lapträsk finns det en ungdomsgård i Lapträsk kyrkby. På ungdomsgården arrangeras det också olika kurser, temakvällar och spelturneringar. Lokala föreningar använder också ibland ungdomsgården för klubbverksamhet. Utöver detta har man erbjudit upplevelser för ungdomarna genom olika utflykter (till exempel Borgbacken, Messilä, konserter).

I Lapträsk utför ungdomsledaren och den uppsökande ungdomsarbetaren förebyggande rusmedelsarbete i samarbete med skolorna och olika organisationer som utför förebyggande rusmedelsarbete.

Navigatorn

I april 2018 öppnades Navigatorn som en ny service i Lovisa. De första tre åren genomfördes Navigatorns verksamhet som ett projekt, och 2021 etablerades Navigatorn som en bestående service för ungdomar inom Lovisas servicenätverk. Med hjälp av Navigatorn söker man lösningar och ett nytt tillvägagångssätt med vilka man kan erbjuda en sektorsövergripande servicemodell med låg tröskel. Målgruppen är 15–30-åringar, och meningen är att den unga kan få alla de tjänster hen behöver på ett ställe. De anställda på Navigatorn representerar olika branscher och kombinerar sina kunskaper och färdigheter för att betjäna unga och deras familjer. Samarbetspartner är följande: FPA, arbets- och näringsbyrå, projektet Onni, mental- och missbrukarvården, Lovisa Företagare rf, Lovisa Föreningar rf och övriga aktörer inom tredje sektorn i Lovisa, såsom församlingarna, stadens sysselsättningstjänster, stadens uppsökande ungdomsarbete och basungdomsarbete, stadens socialväsande och stadens invandrarbete.

Navigatorn samarbetar dessutom och utvecklar sin verksamhet tillsammans med Navigatorn i Borgå och inom ramen för de riksomfattande projekten Kohtaamo, OSO och TESSU.

I sin nuvarande form koordineras Navigatorn av koordinerande uppsökande ungdomsarbetaren. Navigatorn betjänar ungdomar dagligen i samarbete med det uppsökande ungdomsarbetet och basungdomsarbetet.

3.5 Kultur

Lovisa

Konst och kultur ger barn upplevelser av glädje och framgång. Det är viktigt för barn att få uttrycka sig själv, skapa något nytt och att lära sig nya färdigheter. Minst lika viktigt är också gemenskapen, nya vänner och att

göra tillsammans. Att utöva konst som hobby har också en positiv inverkan på bland annat utvecklingen av läskunnigheten. Barnkultur spelar en avgörande roll också då det gäller förebyggande av marginalisering.

Samarbetet mellan Lovisa stad och Borgå musikinstitut fungerar bra. Musikinstitutet har grupper enligt ålder och musikintresse. Staden lyckas årligen värva skickliga musikanter till Lovisa stads musikkapell.

Lovisa stad deltar tillsammans med Borgå och Sibbo i projektet Ung kultur, som stöder de ungas rätt till sådan kulturell och konstnärlig fritidsverksamhet där yrkesmänniskor kan stöda den ungas personliga utveckling (www.nuorikulttuuri.fi). Inom ramen för projektet ordnas program enligt olika teman. Från och med 2021 tar man i mycket omfattande utsträckning med kulturintressen från ungdomarnas liv (bland annat spelkultur, mediekonst), och i fortsättningen kommer också sättet att delta att vara annorlunda och möjliggöra deltagande även på mycket låg tröskel.

Lovisa stad deltar också i nätverket Koppa, kulturnätverket för barn och ungdomar, som förvaltas av Kotka och som utöver Lovisa består av kommunerna i Kymmenedalen. Genom nätverket ordnar man i samarbete barnens kulturveckor i februari och sagoveckan i oktober. I nätverket delar man också kunskaper och goda tips på genomförandet av kulturstigar och liknande evenemang. Via nätverket Koppa får Lovisa årligen ett särskilt understöd för barnkultur av Undervisningsministeriet.

Lovisa deltar också i Konsertcentralens projekt Konsert till varje skola där alla elever inom den grundläggande utbildningen i Finland ska erbjudas minst en skolkonsert per läsår.

Man har genomfört kulturstigen för alla elever inom den grundläggande utbildningen i Lovisa sedan 2016. I den har man fastställt ett tema med anknutet besök för vare årskurs och tagit fram förhands- och efterhandsuppgifter. I Lovisa genomförs kulturstigen i samarbete med biblioteket och museet, och dessutom medverkar bland annat guideföreningen, teatteri Fabel, Kino Marilyn, Lovisa dansinstitut och musikinstitutet. År 2020 har kulturstigen utvidgats så att den också omfattar småbarnspedagogiken. Verksamheten går under namnet Lilla Kulturstigen. Målet är att utvidga kulturstigen så att den under de några följande läsåren även omfattar andra stadiet.

Det har årligen ordnats program inom ramen för projektet Barnen vårt hopp, som riktar sig till elever i årskurs 1. Projektets syfte är att ge barnen glädje, stolthet och kännedom om lokalhistoria, samt att utveckla och stärka barnens egna sätt att uttrycka sig. Programmet innefattar bland annat verkstäder med musik, dans, traditioner, bildkonst och arkitektur, vilka berikas med spännande berättelser om Lovisa stads historia. Arbetsverkstäderna avslutas med en gemensam fest på Rådhuset, där barnen uppträder för de sina. Med projektet Svenska veckan, som finansieras av Folktinget, anordnas kulturuppvisningar för barn och unga i början av november.

Kulturtjänsterna har tillsammans med det övriga fritidsväsendet medverkat i pilotprojektet Lovisamodellen – skoj med hobby, som följer Finlandsmodellen för hobbyverksamhet. Syftet är att erbjuda varje barn och unga oberoende av boningsort en hobby som de tycker om. Man har ansökt om fortsättning för projektet.

Lapträsk

På Lapträsk bibliotek genomfördes projektet Salikon under 2019–2020. Projektets fokus låg på att utveckla bibliotekets barnavdelning och de tjänster som tillhandahålls för barn och barnfamiljer. Samtidigt

uppdaterade man och förnyade samarbetet som görs med småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Biblioteket har ordnat för daghemsgrupperna och skolorna bland annat boktips, sagostunder, olika verkstäder, temalektioner samt träffar med läshunden. Biblioteket samarbetar med de lokala föreningarna, såsom med Mannerheims Barnskyddsförbunds förening i Lappträsk, till exempel i ordnande av olika evenemang.

På biblioteket ordnas varje månad filmkvällar och tillfälliga utställningar, varav en del är riktade särskilt till barn. Man ställer ut regelbundet också barn-och elevgruppers alster. I november har man årligen firat Veckan för barnets rättigheter.

Biblioteket samarbetar med ungdomsväsendet och ordnar för ungdomar bland annat boktips och filmkvällar. Biblioteket erbjuder ungdomar möjligheter att bekanta sig med arbetsliv genom PRAO-praktik eller sommararbete.

I biblioteksbyggnaden verkade Hela Byns Arbetsrum till våren 2020 och det var öppet för alla. I Hela Byns Arbetsrum ordnade man handledd verksamhet av olika slag, verkstäder och klubbar för barn. Under läsåret 2020–2021 använde förskoleundervisningen och den kompletterande småbarnspedagogiken lokalen.

Lappträsk kommun samarbetar intensivt med Borgånejdens musikinstitut i ordnandet av grundläggande konstundervisning för kommuninvånarna.

De lokala organisationerna ordnar mångahanda evenemang som på ett omfattande sätt berikar kommunens kulturliv. Kommunen stöder dessa aktörer med föreningsstöd. 2020 betalade kommunen inte ut föreningsstöd på grund av kommunens mycket dåliga ekonomiska situation.

3.6 Arbetsverkstäder

Lovisa

Vägglösa verkstaden och ungdomsverkstaden Lilla Petters gård var verksamma i Lovisa stad 2021. Verkstaden Akseli var verksam fram till 2019 och Kondisverkstaden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte fram till mars 2021. Man beslutade lägga ned Kondisverkstaden 2020, för dess verksamhet hade inte uppnått den krävda effektivitetsnivån. I slutet av 2020 inleddes en upphandling av arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte i syfte att hitta en producent för arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte för Lovisaområdet. Ett centralt mål vid utläggningen av verksamheten var att öka arbetsverksamhetens resultatrikhet. Upphandlingen lyckades väl, och i mars 2021 ingick Lovisa stad ett avtal med Sotek-säätiö sr om produktionen av tjänster inom arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte till utgången av 2022. Denna tjänst inkluderar också individuell handledning. I början av 2023 ska tjänsten för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte tas över av de nya välfärdsområdena, såvida de blir verklighet.

Vägglösa verkstaden

Verkstaden Akseli lades ner 2019 och klienterna överfördes till Vägglösa verkstaden. Vägglösa verkstadens klienter är huvudsakligen långtidsarbetslösa Lovisabor. Vägglösa verkstaden omfattar en kort orienteringsperiod på andra verkstäder, efter vilken klienten placeras på ett av stadens verksamhetsställen, ett lokalt företag eller en förening. Övergångsperioden efter att Akselis verksamhet avvecklades har medfört

utmaningar för Vägglösa verkstadens verksamhetsmodell, och klienter har inte i nämnvärd utsträckning placerats på föreningar eller företag. För närvarande håller verksamheten på att formas. Inom sysselsättningstjänsterna håller man på att skapa effektivare modeller för att efter genomförd arbetsprövningsperiod placera klienten utanför verkstaden, till exempel på stadens egna enheter, företag eller förening. På Vägglösa verkstaden arbetar en individuell handledare, en arbetshandledare och beroende på situation en assisterande handledare.

Verkstaden för unga

Ungdomsverkstaden Lilla Petters gårds klienter är Lovisaungdomar i åldern 17–28-år. På verkstaden får ungdomarna arbetserfarenhet och hjälp med att hitta en arbets- eller utbildningsplats och ansöka den. På Vägglösa verkstaden arbetar en individuell handledare och två arbetshandledare samt beroende på situationen en eventuell assisterande handledare. Ungdomsverkstadens verksamhetsmodell är under utveckling, och för närvarande pågår ett utvecklingsarbete för studiemotsvarande verksamhet inom verkstadsverksamheten. I denna fråga samarbetar Lovisa stad aktivt med yrkesskolan Careeria. Målet är att verkstaden allt effektivare ska möjliggöra tillgodoräknande av arbetsverksamhet vid ansökan till yrkesutbildning tillsammans med det intyg man får över arbetsverksamheten. Verksamheterna justeras så att det på verkstaden är möjligt att avlägga delar av examen inom olika branscher. Syftet är att reagera på den växande arbetslösheten bland unga genom att samarbeta med områdets läroanstalt. Denna verksamhetsmodell kan också utnyttjas på Vägglösa verkstaden.

Metoder

I arbetsverkstäderna skräddarsys tjänsterna efter de ungas behov. I handledningen framskrider man alltid på klientens villkor. Arbetsverkstaden fungerar enligt principen för låg tröskel, med andra ord anpassas arbetena och övriga åtgärder alltid enligt den ungas förmåga och motivation. Syftet med den personliga handledningen och arbetshandledningen som arbetsverkstäderna erbjuder kan vara att stöda klientens rehabiliteringsprocess och att ge klienten stöd i att få arbete och utbildning. Stadens verkstäder och sysselsättningstjänster erbjuder i vissa fall möjlighet till läroavtalsutbildning i arbetsavtalsförhållande vid staden. Beroende på fall är målet att göra det möjligt för klienten att utexamineras för ett yrke då personen saknar utbildning efter den grundläggande utbildningen. För närvarande 2021 finns det läroavtal bland annat inom branscherna för fastighetsskötsel, ytbehandling och skolgångshandledare.

Personlig handledning är verksamhet som stöder arbetshandledningen och främjar helhetsbetonat den ungas vardagskontroll och verksamhetsförmåga. Den personliga handledaren utvecklar verkstadens kursverksamhet, upprätthåller och delar ut lämpligt informationsmaterial för de ungas behov, skapar portföljer för de ungas bruk och upprätthåller kontakter med skolor, lokala företag och Arbetskraftsmyndigheter. Handledaren deltar i de ungas undervisning och yrkesvägledning.

Verkstadens arbetshandledare främjar med sin verksamhet den ungas målinriktade arbetsförmåga som realiserar genom arbete och som planerats enligt den ungas personliga behov och färdigheter. Arbetshandledarna ansvarar för verkstadens produkturval, materialanskaffningar och arbetsledning. De deltar i kundbetjäningen och tar med gemensamt ansvar del i uppfyllandet av de mål som fastställts för verkstaden.

Arbetsverkstadsperioden är en del av den servicehelhet där bland annat arbetskraftsförvaltningen och socialväsendet samarbetar. Arbetsverkstadsperioden omfattar i genomsnitt 3–6 månader. Ansökningstiden till verkstäderna i Lovisa är kontinuerlig, och nya klienter tas in allteftersom platser blir lediga. Det finns cirka 30 klientplatser. Detta innebär att klienten inte behöver vänta på en eventuell följande ansökningstidpunkt, utan klienten kommer direkt till verkstaden då det finns lediga platser. Varje ung person som kommer till verkstaden fastställer sina egna mål för verkstadsperioden. Målet kan vara en arbets- eller utbildningsplats, inläring av en viss färdighet eller ett visst delområde eller att rytmisera livet så att det blir meningsfullare. Verkstaden är en ypperlig språngbräda för morgondagen och ett tryggt ställe för att stanna upp och fundera över framtiden.

Lapträsk

Syftet med Taitopaikka-verksamheten är att ge goda råd och tips för att söka jobb. Taitopaikka erbjuder intressant verksamhet som främjar välfärden redan innan man hittar jobb och hjälper med frågor som anknyter till jobbsökningen. I Taitopaikka-verksamheten kallas arbetssökande in i ett frivilligt handledningsprogram. Under programmet gör man en personlig kartläggning av sökandens situation och söker individuellt en arbets-, utbildnings- eller arbetsprövningsplats. I Taitopaikka kan man bland annat fördjupa och uppdatera sina kunskaper eller få personligt stöd för att bli sysselsatt. Om arbetssökanden planerar att söka jobb inom branscher där man behöver certifikat (till exempel arbetssäkerhetskort, hygienpass, certifikat för heta arbeten), kan arbetssökanden avgiftsfritt genomgå utbildningar för dem genom Taitopaikka.

3.7 Barnvänlig kommun

Stadsfullmäktige i Lovisa stad (21.11.2018 § 131) beslutade ansöka om att få delta i utvecklingsarbetet inom ramen för verksamhetsmodellen Barnvänlig kommun. Finlands Unicef meddelade 18.11.2019 att Lovisa stad och Lapträsk kommun hade godkänts till samarbetspartner för verksamhetsmodellen Barnvänlig kommun, som eftersträvar följande utvecklingsresultat:

- Barnens rättigheter förstås på ett mångsidigare och mer omfattande sätt då attityderna förändras.
- Ärenden som berör barn och unga behandlas mer sektorsövergripande.
- Kommunens politikers attityder vad gäller beaktandet av barnens rättigheter förändras i och med modellen.
- Ökningen av kommunikationen anknyter till ökad extern och intern kommunikation. Kommunikationen som relaterar till barnens rättigheter ökar såväl vad gäller slaget som volymen.
- Bedömningen av konsekvenser för barn etableras i ökande grad som en del av utvecklingsarbetet i kommunen.
- Modellen förstärker beaktandet av barnens rättigheter i kommunens olika processer inom de delområden som kommunen väljer till utvecklingsobjekt.
- Modellen försnabbar metodutvecklingen inom de områden som kommunen väljer till utvecklingsobjekt.
- Synligheten för ärenden som relaterar till barnens rättigheter ökar.

Stadsstyrelsen utsåg en Barnvänlig kommun-koordinator att sköta koordinationsuppgiften vid sidan av sitt eget arbete från och med hösten 2020. Från och med ingången av april 2021 till utgången av 2021 får koordinatören hjälp av en annan tjänsteinnehavare som sköter uppgifterna vid sidan av sitt eget arbete.

Stadens egen koordinationsgrupp som bildats i slutet av 2020 och början av 2021 inledde sin verksamhet 6.4.2021 efter att ha genomgått en inledande utbildning och bekantat sig med Unicefs digitala tjänst. Bildningsnämnden i Lapträsk kommun (21.9.2020 § 94) har utsett en egen motsvarande koordinationsgrupp för Unicefs Barnvänlig kommun. För att verksamhetsmodellen ska kunna uppnå effektiv verksamhet och tas i bruk på ett omfattande sätt deltar också representanter för under 18-åringar och också representanter för olika sektorer i koordinationsgrupperna. Utvecklingsarbetet inom ramen för Barnvänlig kommun behöver ha en tillräckligt stark förankring till kommunens förvaltning och serviceproduktion. På detta sätt främjar man införlivandet av utvecklingsarbetet i kommunens strukturer.

Under våren 2021 genomförs en inledande kartläggning, där man bedömer hur barnvänlig kommunen är. Efter att ha gjort kartläggningen väljer kommunen vilka delområden av verksamheten den börjar utveckla och hur. I slutet av tvåårsperioden utvärderar kommunen arbetets resultat och rapporterar dem till Unicef. Efter rapporteringen har kommunen möjlighet att få utmärkelsen En barnvänlig kommun. Vid tilldelandet av erkännandet utvärderar Unicef utvecklingsprocessen och uppnådda resultat. Unicef tilldelar utmärkelsen för ett engagerat och aktivt samt långsiktigt utvecklingsarbete för att främja barnets rättigheter. Utmärkelsen gäller i två år. Arbetet är inte klart efter en eventuell utmärkelse, utan verksamhetsmodellen handlar om kontinuerligt utvecklingsarbete.

Som ett led i den inledande kartläggningen inom programmet Barnvänlig kommun utarbetas enkäter vars syfte är att klarlägga barns och ungas tankar och situation. Enkätens resultat beaktas i åtgärdsförslagen i välfärdsplanen för barn och unga.

4 Samarbete mellan myndigheter och sammanslutningar som producerar tjänster för barn och unga

Det är huvudsakligen grundtrygghetscentralen och bildningscentralerna som producerar kommunala tjänster för barn och unga. Samarbetet mellan grundtrygghetscentralen och bildningscentralerna i Lovisa och Lapträsk är intensivt, och man samarbetar i olika samarbetsgrupper på såväl lednings- som arbetstagarnivå. Samarbetet har utvecklats systematiskt. Den gemensamma ledningsgruppen för barn, unga och familjer samt välfärd inledde sin verksamhet sommaren 2016. Gruppens syfte är att utveckla serviceprocessernas funktionalitet, att förstärka den förebyggande verksamheten och att se till att stöd ges vid rätt tid. Den gemensamma ledningsgruppen har till uppgift att bland annat ansvara för utarbetandet, uppföljningen och utvärderingen av välfärdsplanen för barn och unga.

Styrgruppen för elevhälsan samlas regelbundet varje månad. Verksamheten beskrivs i punkten Elevhälsa.

Nätverkssamarbetsgruppen **Nuorten hyväksi** för aktörer som arbetar med ungdomar samlades regelbundet två gånger per år före coronaviruspandemin till en nätverksdag med anföranden om aktuella frågor och livlig diskussion. Församlingarna har också aktivt medverkat i genomförandet av nätverksdagen Nuorten hyväksi.

Sektorsövergripande styrnings- och servicenätverket för unga (NOPA) församlas regelbundet. Enligt ungdomslagen hör det till nätverkets uppgifter att

- samla in information om de ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och utifrån detta bedöma de ungas situation till stöd för beslutsfattande och planer på lokal nivå
- främja samordningen av tjänster riktade till unga och gemensamma förfaringssätt för att vägleda unga till tjänsterna samt främja ett smidigt informationsutbyte
- främja samarbete för att genomföra ungdomsverksamheten.

Ankarverksamhet

Under 2020 inleddes Ankarverksamhet i östra Nyland. Ankarverksamheten leds av polisinspektionen i östra Nyland och utförs i form av multiprofessionellt samarbete med kommunerna i regionen.

Syftet med Ankarverksamheten är att främja de ungas välbefinnande och förebygga brott i ett tidigt skede. Huvudmålgruppen är under 15-åringar som begått eller misstänks ha begått ett brott, som har använt berusningsmedel och som behöver mångprofessionellt stöd i sin livssituation (15–17-åringar efter separat prövning). Ankarverksamheten genomförs i ett multiprofessionellt ankarsteam. Experter från polisen, social-, hälsovårds- och ungdomssektorn medverkar. Teamets sammansättning kan variera från fall till fall.

Ankarverksamheten grundar sig på en respekt för den ungas delaktighet, självbestämmanderätt och integritetsskydd. Med ankarverksamheten ämnar man stöda den unga och hans familjs eller vårdnadshavares möjligheter att främja den ungas välfärd och på så sätt förebygga att den unga begår brott i framtiden.

Lovisa grundtrygghetscentral har ett samarbetsavtal med **Mannerheims Barnskyddsförbunds Nylands krets** enligt vilket Nylands krets producerar Familjefadder- och Bli vän med en invandramamma-verksamhet i Lovisa och Lapträsk.

5 Lovisa stads välfärdsplan för barn och unga 2021–2024

Välfärdsplanen för barn och unga 2012–2024 finns bifogad till denna berättelse i form av en matristabell. Planen sammanfaller med välfärdsplanen för Lovisa stad och Lapträsk kommun till den del som gäller de mål och åtgärder som specificerats för barn, unga och familjer.

6 Kommentarer om planen och utarbetare av planen

Kommentarer

Välfärdsberättelsen och välfärdsplanen för barn och unga var publicerad på Lovisa stads webbplats för kommentarer i augusti. En kommentar inkom från Lapträsk och en från Lovisa. Därtill begärdes Lovisa stads ungdomsfullmäktiges utlåtande om dokumentet. Kommuninvånarnas kommentarer och ungdomsfullmäktiges utlåtande finns som bilaga till detta dokument. Vi tackar för kommentarerna och utlåtandet.

Den kommuninvånare från Lapträsk som lämnat in en kommentar föreslog att samarbetet mellan Lapträsk kommun och Borgånejdens musikinstitut nämns i texten och önskade också att biblioteks- och kulturtjänsterna nämns i planen. Svar på kommentaren: Dokumentets textdel har nu kompletterats med ett omnämnande om samarbetet mellan Lapträsk kommun och Borgånejdens musikinstitut. Därtill har mål och åtgärder som berör biblioteket och kultur införts i åtgärdstabellerna för såväl Lapträsk som Lovisas plan.

Den kommuninvånare från Lovisa som gett en kommentar förundrade sig över att neuropsykiatriskt kunnande inte nämns någonstans. Den som gett kommentaren betonade vikten av att alla som arbetar med barn och familjer har neuropsykiatriskt kunnande. Därtill fann kommuninvånaren tanken på att kuratorerna utför mentalvårdsarbete underlig. Fler psykiatriska sjukskötare önskades.

Svar på kommentaren:

Inom småbarnspedagogiken baserar sig stödet på noggrann observering av barnet i olika vardagssituationer samt på bedömning och planering av lärmiljön. Stödet för ett barn med en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning byggs genom att bearbeta tillvägagångssätten, innehållet i verksamheten, lärmiljöer och personalarrangemang så att de motsvarar barngruppens behov. I all verksamhet betonas en varm kontakt mellan fostraren och barnet och framför allt en vilja att förstå barnets ofta avvikande beteende. Man planerar verksamheten med framförhållning, tydliggör verksamheten och miljön bland annat med hjälp av visuellt stöd och relaterar målen till individuella färdigheter. Man delar upp uppgifterna i delar, ger tydliga och korta instruktioner och handlar konsekvent. Eftersom den vanliga vardagen kräver ansträngning av ett barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning belönar man barnets försök med rikligt beröm och med regelbundna belöningar som man kommit överens om gemensamt. Personalen inom småbarnspedagogiken har fått utbildning i positiv pedagogik och använder sig av Se det goda-material i verksamheten.

Livet för de flesta barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning försvåras av problem med hanteringen av sensorisk information och hänger starkt samman med barnets utmanande beteende. Personalen inom småbarnspedagogiken har fått utbildning i hur man hanterar utmanande beteende och stöder självreglering. Grupperna har också möjlighet att låna olika sensoriska leksaker av specialsmåbarnspedagogiken.

På alla småbarnspedagogiska enheter jobbar en speciallärare inom småbarnspedagogik, som ger personalen neuropsykologisk kunskap och planerar stödåtgärder tillsammans med vårdnadshavaren och personalen. Det stöd som barnet behöver antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Stödet kan innefatta att specialläraren inom småbarnspedagogik konsulteras och ger stöd i perioder. Som åtgärd kan gruppen vid behov minskas eller beviljas en barnskötarsresurs.

IPC-metoden, som är avsedd att användas av skolkuratorer, skolpsykologer och skolhälsovårdare, är en evidensbaserad och pragmatisk metod för behandling av depression. Ungdomspsykiatrien vid HUS har rekommenderat och stöder ibruktagandet av metoden inom elev- och studerandevården.

I sitt utlåtande lyfte ungdomsfullmäktige fram sin oro över att byskolor stängs, att många låter bli att äta skollunch och att antalet barnfamiljer minskar. Ungdomsfullmäktige förundrade sig också över varför ungdomarna i Lovisa upplever att den ekonomiska situationen i familjen är medelmåttig eller dålig även om det enligt indikatorerna finns färre låginkomstfamiljer i Lovisa än i landet i genomsnitt.

Utarbetare

Medlemmarna i den samordnande ledningsgruppen har ansvarat för utarbetandet av välfärdsberättelsen och välfärdsplanen för barn och unga:

Carita Schröder, grundtrygghetsdirektör, Lovisa

Kirsi Kinnunen, direktör för centralen för bildning och välfärd, Lovisa

Pia Kokko, direktör för bildningsväsendet, Lappträsk

Timo Tenhunen, utbildningschef, Lovisa

Leif Eriksson, chef för kultur- och fritidsväsendet, Lovisa

Sofia Hoff, chef för småbarnspedagogik, Lovisa

Johnny Haataja, ledande socialarbetare, tjänster för vuxna, Lovisa

Jaana Iivonen, servicechef, Lovisa

Dessutom har medlemmarna i Lovisa stads välfärdsarbetsgrupp medverkat i arbetet.